

Šiame numery

Jau reikėtų ir apie tai pagalvoti. Vilkėkim puošniai, bet nepraraskim ir marškinių. Hanau lietuvių suvažiavimo koncertas. Apie mažų žmonių didelius darbus. Vlodo Šlaito eilėraščiai. Modernioji filosofija nebesižavi tomizmu. Išeivijos literatūros posūkiai. Besidairant Lietuvoje.

VILKĖKIME PUOŠNIAIS RŪBAIS, BET NEPRARASKIM IR MARŠKINIŲ

ANATOLIJUS KAIRYS
Kultūros tarybos pirmininkas

Redaktoriui dėkoju už suteiktą progą nevaržomai išsakyti LB kultūrinėmis problemomis. Seniai jau buvo laikas atvirai ir nedviprasmiškai prabilti vieniems į kitus, idant šisai neatmezgamas mazgas, vadinamas "kultūrine veikla" vieną kartą būtų atmegztas arba nukirstas.

Kultūra ir jos pažanga išeivijoje nėra nei Kultūros tarybos ar jos pirmininko, nei vienos organizacijos, nei, pagaliau, vieno laikraščio dalykas. Visos išeivijos. Panaši Jūsų pastaba praėjo šešt. Kertinėje paraštėje buvo visai teisinga. Negalėdama dėl adresu stokos visų pasiekti asmeniškai laiška, kurių iki šiol jau pasiunčiau 294, kreipius į visus per spaudą.

Jei aš ėmiausi pirmininkavimo ir kultūrinės veiklos planų paruošimo, tai todėl, kad niekas kitas iš kviestųjų nesiėmė. Nesijaučiu labai kompetentingas, tačiau, priartiant ir padedant šio straipsnio skaitytojams, stengsiuos pasiimtus uždavinius išpildyti rūpestingai ir sąžiningai.

Nedėjuokime ir neverkšlenkime. Visi žinome problemą ir visi sutinkame, kad pats laikas pradėti veikti, taigi ir veikime. Pirmuoju klausimu, kad reikia veikti — sutariam be diskusijų. Toliau susitarti dėl likusių dviejų: KA ir KAIP.

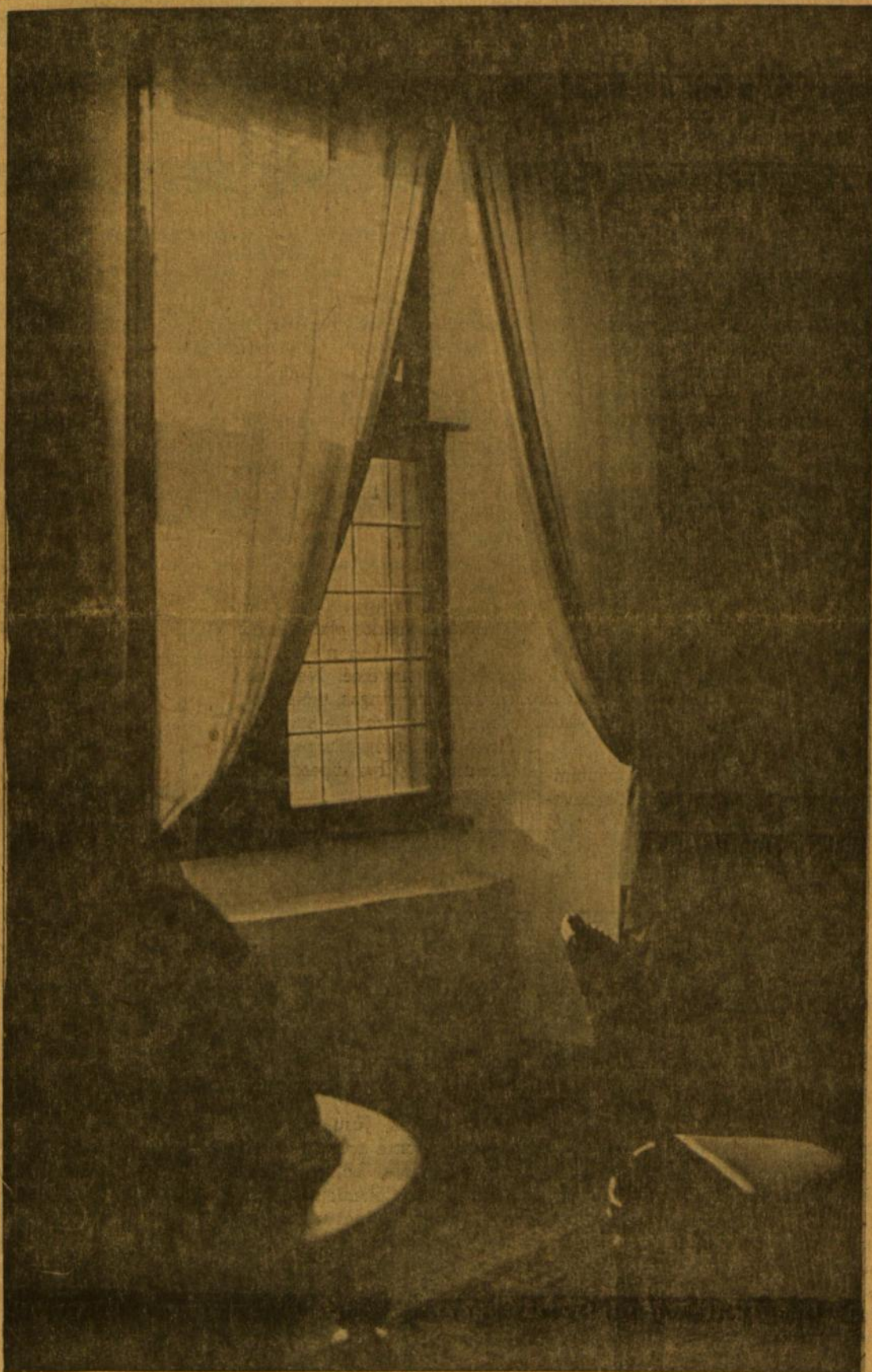
Jei kas praėjo šeštadienio DRAUGO kultūrinio priedo Kertinės paraštės neskaitė ar jos neturi po ranka dabar, klausimus pakartojau.

Pirmas. "Kas, Jūsų nuomone, turi būti daroma praktinėje kultūrinėje veikloje, kokie kultūriniai uždaviniai pirmiausia sprendžiami, kokios kultūrinės sritys (muzika, teatras, dailė, literatūra etc.) ypatinai iškeliamos ir kokios kultūrinės aktualijos turėtų dominti mūsų kultūrinę kasdienybę?"

Klausimas liečia LB praktinę ir konkrečią kultūrinę veiklą. Ši klausimą būtų galima formuluoti ir trumpiau, būtent: Kas reikėtų daryti, o nedaroma ir kas daroma, ko iš tikro nereikėtų daryti. Neretai kultūrinės veiklos komentuose priekaištaujama LB vadovybei, reiškiant nepasitenkinimą, kartais net nepagrįstai kritikuojama, nežinant sąlygų bei situacijos. Dabar atiduodame save visuomenės teismui, kruopščiam ir nuodugniai pasisakymui. Jei iš tikro LB darė tai, ko nereikėjo daryti, o nedarė to, kas kultūrinėje plotmėje reikėjo daryti, tai dabar atėjo metas aiškiai

Valančius ir Čiurlionis labai nedėkingose sąlygose galėjo kiltelėti visą lietuvių tautinį ir kūrybinį gyvenimą aukštyn, kodėl, juos prisimindami, negalėtume pasistengti ir čia išeivijoje stumtelėti viską (arba bent jau minėjamą formą ir turinį) aukštyn.

k. brd.

Rembrandtiškas kampelis

Nuotrauka Jono Bogutos

Kertinė paraštė

JAU REIKĖTŲ IR APIE TAI PAGALVOTI

Naujas kultūrinės veiklos sezonas jau čia pat. Baigiasi žmonių atostogos ir visi kiti malonumai gamtoje. Netrukus vėl reikės tenkintis uždariais savaitgaliais salėse. Tad visokeriopoj veikloj labiau krutantiems ir kyla klausimas: ką, kada ir kaip?

Rudenį prasideda kultūrinės veiklos sezonas paprastai peršoka ir į kitus naujuosius metus. Tad 1974 metams smailėjant, vėl šmėkštelėja klausimas: už ko labiausiai reikėtų nusitverti 1975 metais?

Kad būtų lengviau atsimiti ir kad kas nors nepriekaištautų, kodėl iš anksto šito nebuvo priminta, norime čia atkreipti dėmesį į dvi neeilines mūsų istorinės raidos sukaitytis, labai reikšmingas tiek grynai tautinė, tiek kūrybinė prasme aplamai: 1975 metais gegužės 29 d. sueina šimtmetis nuo vyskupo Motiejaus Valančiaus mirties, o rugsėjo 22 d. — šimtmetis nuo Mikalojaus Konstantino Čiurlionio gimimo. Ką šie du žmonės reiškė ir reiškia mūsų tautai, daug čia aiškinti nereikia. Ir ne Kertinės paraštės ankšti rėmai jų milžiniškiems portretams. Tik aišku, jog tokių žmonių mes nedaug turėjome, tad ir jų mirties bei gimimo šimtmetės sukaitytis ateinančiais metais išeivijoje turėtų būti minimos ne tik tarp kitko, ne improvizuotai ir greitiosiomis, bet iš anksto gerai viską suplanuojant, rimtai pasiruošiant ir aukštu kultūrinio lygio įvykdant.

Valančiaus mirimas ir Čiurlionio gimimas tais pačiais metais, sakykime, tiesiog simbolizuoja vienos mūsų istorinės ir kultūrinės raidos pasibaigimą ir atėjimą naujos. Valančius gali būti didysis simbolis anos epochos, kurioje svarbiausia buvo, lyg tamsioj naktį, išsaugoti, tarsi blaškoma liepsnelę, lietuviškos sąmonės plazdėjimą. Gi su Čiurlionio genijaus šviesa prasidėjo tas laikotarpis, kurį mes dar ir

šandien gyvename, kada lietuvių tautos kūrybinę ugnį rodome visam pasauliui, o jos šiluma ir šviesa jau tampa bendruoju visos žmonijos lobiu.

Tiesa, spaudoje buvo užuominą, kad 1975 metus reikia pavadinti Valančiaus metais. O kodėl ir ne Čiurlionio? Tačiau manytume, kad čia būtų galima apsieiti ir be kokios nors išankstinės išskabos. Panašūs atvejai netoli moje praityje sako, jog pasitai kė, kad tik ta viena išskaba ir kabojo visus metus, nieko išskirtinės nepadarant ir pėdsako nepaliekant. Tegu geriau pirma būna darbai, o pati istorija vėliau tegu prisega išskabą, žiūrėdama to, kas padaryta.

Tikime, kad išeivija šiam dvigubam jubiliejui ateinančiais metais neliks kurčia. Ir jau pats laikas būtų pradėti svarstyti sukaityties renginių turinį ir formas, galvojant apie atitinkamus literatūros vakarus, akademines pasikaitas, koncertus ir vizualinį kūrybos demonstravimą, gal net ligišiolinės valančiaus bei čiurlioniano papildymą stambesniu išeiviškuoju studijiniu įnašu.

Tik visiems šios rūšies dalykams atlikti turėtų būt vengiama sudaryt komitetus iš įvairiausių organizacijų atstovų. Turėtume taipgi čia pasimokyti iš atitinkamos patirties, kad tokie, tegu žmonėmis ir labai gausūs, komitetai rūpinasi daugiau savo fotografijų rodymu spaudoje negu paties renginio tinkamu įkūnijimu. Lietuvių Bendruomenė ir Lietuvos Bendruomenės Kultūros taryba turėtų jau dabar apie tai pagalvoti, paplanuoti, pasitarti su istorikais, literatais, muzikais ir kitais reikiama srities žmonėmis, kuriems Valančius ir Čiurlionis buvo ir yra jų dvasinio rūpesčio ir dėmesio dalis.

Valančiaus ir Čiurlionio vardų jubiliejinis prisiminimas turi būti gera dalimi abiejų vertas. Būtinai abu pagerbti kūrybingai, bet nebūtinai nugarbti, viską su ramstant vien atkūrinai. Jeigu

ti, tuščiai gaišinti laiką, spręsti neišsprendžiamus klausimus, lyg jokio kito rimtesnio darbo nebūtų.

Mūsų LB apylinkės neturi pozityvių darbų, tad duokime joms darbot. Be to, esančios toliau nuo centrų apylinkės yra daugmaž atitrūkusios nuo darbo srovės, paliktos "už ribos" silpsta, menkėja ir skursta. Medikai mus moko, kad organizmas suseraga, jei negauna tinkamo maisto ir tinkamo darbo. Taip yra atsitikę jau keliose LB apylinkėse, pvz. Cicero ir Marquette Parko, nes jos negavo tinkamo dvasinio maisto — kultūrinio darbo. Taip vyks ir toliau, jeigu apylinkėms nebus duotas konkretus ir ne vienkartinis uždavinys. Tik kultūrinė veikla yra tikroji veikla, vertinga ir garbinga, nešanti mūsų tremčiai tautinį išlikimą ir istorinį įsiprasminimą.

Iš minėtų 60 apylinkių, gal koks tuzinas rodo pasigėrėtiną aktyvumą, o visos kitos tėra popierinės, nors gausios mairiais, stiprios ir pajėgios. Jos sujuda ir atsiliepia kartą į 3 metus, kada ateina rinkimai. Apylinkių "sukultūrinimas" pakeltų visą LB į kultūringesnės veiklos prasmę visuomenės laipsnį. Perkėlus į apylinkės kultūrinę veiklą, pačios apylinkės sustiprėtų, susidrausmintų ir mūsų vadovybės hierarchijoje įgytų svorį ir balsą.

DIRBKIME PATYS SAU

Kiekvienoje apylinkėje organizuojami, sakyčiau, kultūros propagandistai — jaunimas: meno sambūriai, šokių rateliai, knygų platinimo tinklai, apvalieji stalai, dramų studijos, knygynėliai ir įvairūs kiti kultūrinio judėjimo varikliai.

Pradėkim nuo teatro. Mūsų scena taip skausmingai ir rodo beviltiškai merdį, kad nebedrįstama nė kalbėti. Argi nebėra vilties atgyti ir sustiprėti? Atsakymas — jeigu norime, taip. Viltis yra ten, kur yra noras. Iš paviršiaus rami jūra viduje slepia didelę jėgą, mažam vėjeliui pūstelėjus, prasiveržia audra. Taip ir mūsų jaunime. Nesidomėjimas paviršiuje, o viduje neramybė, ieškojimas, veržimasis į sceną ir viešumą visais būdais ir priemonėmis. Čia viename, čia kitame mieste, žiūrėk, pasirodo švieži daigai su visai nedidelėmis pastangomis iš šalies. Nors ir vienkartiniam uždaviniui atlikti, sekma dienai pajvairinti, bet vis tiek padaroma. Jei būtų nuolatinė pasakata, finansinė parama, jaunimo meniniai sambūriai išsivystytų į nuolatinis ir pastovius jaunimo teatrų kiekviename didesniame lietuvių telkinyje. Vėliau iš tokių jaunimo teatrų susidarys ir profesinio lygio reprezentacinis lietuvių teatras tautiniais pagrindais. Tokios vilties žymių yra Chicago, Detroito, Clevelando, Philadelphia, Rochesterio jaunime. Visa tai žinodamas, esu pasiryžęs steigti LB jaunimo teatrų prie kiekvienos LB apygardos, kurių iš viso yra 9. Tam tikslui LB Kultūros taryboje yra du jaunimo atstovai, abu teatralai: stud. L. Alenskas ir stud. E. Pakšaitė.

(Nukelta į 2 psl.)

PAJUDINKIM CENTRĄ

ir atvirai kritikai. Tegu tad tolimesnė mūsų kultūrinė veikla būna veiksminga ir naši.

Jau daug metų peršū LB veikėjams sustiprinti išeivijos kultūrinį angažamentą mūsų egzilei patiesinti. Šiuo metu daugiausia laiko ir lėšų eikvojama politikai ir politikavimui. Politikieriai, ignuodami kultūrininkus bei jų pastangas, silpnina bendruomenėje kūrybinę nuotaiką ir tuo smukdo asmeninę norinčiųjų pasireikšti iniciatyvą bendrame darbe. Ne proporcingai išvystyta politinė veikla atima laiką ir lėšas, kurios normaliai priklausytų išeivijos kultūriniam sektoriui.

Iš anksto pabrėžiū, kad kultūrinės veiklos prioritetas čia keltimas ne politinės veiklos sąskaita. Kultūra nėra joks "auksos ver-

šis", kad ją garbintume. Iš kitos gi pusės, ir politika nėra "grožio karalaitė", kuriai turėtume sakyti komplimentus jaunuoliškai nusiuteikę. Žiūrint į ateitį, mums neįnaudinga viską atiduoti politikai, o kultūrai tik trupinius. Jėgų pusiausvyrą abiem pusėm padėtų geriau savo tikslus realizuoti. Be kultūros svorio ir politikų svoris blankus, kaip lygiai ir kultūrai neįmanoma klestėti be kultūringų politikų įtakos. Stiprus balsas ir gausios demonstracijos nėra savaime vertybės ir ne visus įtikina. Savo vertę reikia išreikšti ne balsais, o darbais. Jau vien dėl to reikia sustiprinti mūsų kultūrinis įpareigojimus, kad geriau sektųsi politikoje. Todėl eikime į pagalbą vieni kitiems, ieškokime išbalansuotos talkos darniame bėgyje į kultūringą ateitį.

Pajudinkim kultūrinės veiklos centrą! Perkėlim: kultūrinės veiklos svorį iš viršūnių į šakas, iš centrų į periferijas, iš "kultūros autoritetų" galvų į jaunimo nepavargusias rankas! Pirmoji naujovė, kurią norėčiau siūlyti Krašto valdybai, tai būtų LB apylinkių įtraukimas į konkrečią kultūrinę akciją. Kitaip pasakius: decentralizuoti kultūrinę veiklą, "sukultūrinti" apylinkes. LB-je yra daugiau kaip 60 apylinkių. Jos turi valdybas, organizacijų, žmones ir reikalingas sąlygas kultūrinei veiklai reikšti. Dabar mūsų apylinkių veikla susideda iš valdybos perrinkimo ir nario mokesčių surinkimo. Mūsų vadovai, patys užsiimdami politika, tokia nuotaika užkrečia ir eilinius bendruomenės narius — visi ima politikuo-

VILKĖKIM PUOŠNIAL, BET NEPRARASKIM IR MARŠKINIŲ

(Atkelta iš 1 psl.)

Jų uždavinys ir bus organizuoti LB apygardose ir didesnėse Apylinkėse meno sambūrius, dramos studijas, jaunimo teatrų, apvaliusius stalus etc. Jėgų turime, reikia tik pinigų ir tinkamų visuomeninio darbo sąlygų. Šiam užmojui vadovaus komp. D. Lapinskas.

KNYGOS IR KNYGNEŠIAI

Neužtenka pasakyti "suorganizuokit". Reikia ateiti ir parodyti kaip. Neužtenka pasakyti "suvaldinkit". Turi kas nors ateiti ir parodyti kaip suvaldinti. Tas pats ir su knyga. Aimanuojame, kad visuomenės nesidomi knyga, kad neskaityti laikraščių, kad nerodo intereso tuo ar kitu, mūsų nuomone, svarbiu kultūrinio klausimu, tačiau nieko nedarome. Visi einame jau prieš musėjusių pramintu ratu lyg drambliai cirke, išstverę vienas kito uodegą, ir stename, bet nepajudiname piršto išsimušti iš šio užburto rato! Taip, knygnešiai — tiesioginė šio žodžio prasme. Bet knygnešiai negimsta "iš meilės ir vėjos" kaip sakoma dainoj. Juos reikia pagimdyti — darbu ir auka. Reikia prakirsti jau gerokai suakmenėjusį podirvį, kad prasižvertų naujas šaltinis — tai yra, reikia surasti nors po vieną asmenį kiekvienoje LB apylinkėje, kuris tapo pirmuoju knygnešiu.

Šis pirmasis knygnešys suorganizuoti apylinkėje knygynus, knygynėlius ir knygnešių tinklą. Balfas kasmet organizuoja rūbų ir piniginių vaju, kodėl jo pavyzdžiu nepasikiti LB apylinkėse ir suorganizuoti knygų platinimo vaju? Tokio vajuos metu jaunimas ar pensininkai už atlyginimą dovanomis ar premijomis kartą į metus aplankytų visoje apylinkėje gyvenančius tautiečius su naujai išėjusiomis knygomis ir papildytų jų privačias bibliotekas. Knygos dažniausiai neperkamoms dėl paprasčiausio nerangumo, bėgimo amerikonišku greičiu, užsimišimo, nes knyga ne duona, be jos galima apsieiti. Betgi atnešus į namus, kiekviena šeima nupirks: sau, savo vaikams ar savo anūkams. Dėl mūsų kultūrinio nuosmūlio ne žmonės kalti, o gyvenimo stilius.

"APVALIEJI STALAI"

Sužadinant jaunime susidomėjimą savąja knyga ir apskritai savąja kultūra ir jos idėjomis, LB apylinkėse turėtų būti steigiami Apvalieji liuanistikos stalai, kuri tikslas būtų platinėti ir giliau skiepyti ir skatinti mūsų jaunime lietuvių kultūros pažinimą už mokyklos ribų (Terminologija čia ir kitur nėra galutinė). Mūsų jaunimas palieka mus ne dėl to, kad būtų susižavėjęs kitų tautų kultūra, bet dėl to, kad mūsų darželyje diūdina ir neįdomu, liepsnoje lauja gėsta, idėjinės ugnys išblėsta, pažemiu besirūpanti dūmai grauzia akis, laisvės idealai skamba silpnai gaida.

Reikia naujo kuro, naujos ugnies, ir naujų kurstytojų! Tai gali būti tik jaunimas, tėvams parendant. Rezidencijų rūšiai gražiai teregti, užkandžių netruksta, plokštelių taip pat — trūksta tik apvalaus stalo rūšio vidury 6-8 jaunolių aplink jį. Susirenka kartą į savaitę ir visi garsiai, pakaitomis skaito knyga, ją analizuoja, kritikuoja, aprašo. Jei romanas — pasakoja, jei poezija — deklamuoja, jei drama — vaidina. Kodėl mes turime deklamuoti eilėraščius 200 žmonių mintai? Galim deklamuoti patys sau vieni. Kodėl turime vaidinti pilnai auditorijai? Galima vaidinti salone, rūsy, gatvėje ar bet kur 6-7 asmenų būreliui. Knygos leidžia-

Rašytojo Aloyzo Barono ir aktorius Jono Kelečiaus "rezidencija" pokario metais Hanau lietuvių stovykloje, Vokietijoje.

Dešinėje: Dievo kūno procesija Hanau lietuvių stovykloje 1948 metais.

Nuotraukos Dmt. Čibo

Hanau stovyklos lietuvių suvažiavimo koncertas

V.L. JAKUBENAS

Hanau, šis daugiau kaip trisdešimt tūkstančių gyventojų turintis miestas, Vokietijos mastu tik miestelis, nesukelia platesnių asociacijų II pasaulinio karo istorikams, neišsiskiria iš platesnių aprašymų ir į enciklopedijas. Likimas panorio tačiau, kad lietuvių istoriniuose rašiniuose apie tremtinių nuveiktus darbus pokario Vakarų Vokietijoje Hanau stovykla yra ir bus plačiai minima. Visuotinio II pasaulinio karo įvykiuose buvęs Hanau subombardavimas yra tik mažas epizodas, kada bombų "kilimai" nušlavė visą miesto centrą. Sunku buvo tada nuspėti, kad netrukus čia išlikusi, bet taigi apgriautose kareivinėse susikurs bene didžiausias lietuvių tremtinių sambūris — apie keturi tūkstančiai žmonių.

Atvykstant tad į Hanau geležinkelio, į stovyklą dar reikėjo va-

žiuoti tramvajumi išvalytomis ir grįstomis gatvėmis tarp nenutraukiamą liniją besitęsiančių griuvėsių. Pasiekus priemiestį su keleriais išlikusiais namais, tramvajus baigė savo kelionę ties milžiniškomis, bombų mažiau pailiestomis kareivinėmis. Ten įėjus, jau prasidėjo Lietuva.

Lietuviai čia tiek dominavo stovyklos gyventojų tarpe, turėjo tiek įstaigų ir draugijų, kad jau teisi, lyg tvarkingoje disciplinuotoje lietuvių respublikoje. Gyvenimas tačiau nebuvo taip lengvas: didelė dauguma gyveno pasienio, bet taigi apgriautose kareivinėse susikurs bene didžiausias lietuvių tremtinių sambūris — apie keturi tūkstančiai žmonių.

Čia ne vieta suminėti Hanau stovyklos darbus: tam reikėtų atskiro monografijos. Liko rašan-

tingas ir nepelningas knygas, saiva ir svetimomis kalbomis, mokslines ir grožinę literatūrą, monografijas ir biografijas. Tai LB pareiga. Tokia LB knygų leidykla turėtų savo vadovybę, administracinę personalą, pilną išsivijus kartoteką, savo atskirą išdą ir knygų platinimo aparatūrą čia ir kituose pasaulio kraštuose.

Knygų leidykla reikėtų, mano nuomone, centralizuoti, nes privačios leidyklos nebeatlieka vis didėjančio darbo. LB knygų leidyklai priklausytų ir bendrosios kartotekos sudarymas ir tvarkymas. Pagaliau atėjo laikas išsirutinti vadinamą "ne pelno statų". Asmenys, aukoją stambesnes sumas mūsų kultūrinei veiklai finansuoti, galėtų šias sumas legaliai išlaikyti, pildydami savo pajamų formas. Šiam klausimui spėsti į Kultūros tarybą pakviečiau šios srities specialistą adv. Algirdą Ostrauską.

Antras klausimas. "Kokie kultūriniai projektai, Jūs nuomone, yra skubiai vykdytini, keliant mūsų kultūrinę pažangą teoretinėje plėtmėje? Kokie asmenys (mokslininkai, menininkai, rašytojai, visuomenininkai etc. — nurodykit pavardėmis) ir kokiems darbu turėtų būti angažuojami? Kokie moksliniai, meniniai, kalbiniai, literatūriniai etc. projektai turi būti įvykdyti ir kaip greit? Pabandykite nustatyti mūsų kultūrinės veiklos darbų prioritetą ir jį pagrįskite, jei įmanoma".

Ne paslaptis, kad daugelis mūsų mokslo ir meno autoritetų, literatūros specialistų, atvirai kalbant, yra savo gyvenimo saulė-

čiam tik vienas skaistus atsiminimas. 1947 m. vasarą hermetiškai uždarytoje britų zonoje prasivėrė, apsiribojant tik keletu profesijų, durys emigracijai į Angliją. Šio straipsnio autorius, nepasidavęs bendram sąjūdžiui, išvyko su žmona svečiuosna į amerikiečių zoną. Hanau stovykloje būvome puikiai priimti ir tuojau pat įtraukti į kelionę Reinu pasamdytu vokiečių garlaiviu. Ši kelionė pro vokiečių poetų apdainuotas vietas dabar buvo lydimą plačiai skambėjusių lietuvių dainų. Pravažiavome pro legendinę Lorelei uolą, klodėmis apsitvėrę kareiviams skirtose salėse. Skurdinės britų zonos gyventojai, čia atvykus, krito į aki visuotinę optimistinio darbingumo dvasią.

Čia ne vieta suminėti Hanau stovyklos darbus: tam reikėtų atskiro monografijos. Liko rašan-

tingas ir nepelningas knygas, saiva ir svetimomis kalbomis, mokslines ir grožinę literatūrą, monografijas ir biografijas. Tai LB pareiga. Tokia LB knygų leidykla turėtų savo vadovybę, administracinę personalą, pilną išsivijus kartoteką, savo atskirą išdą ir knygų platinimo aparatūrą čia ir kituose pasaulio kraštuose.

Knygų leidykla reikėtų, mano nuomone, centralizuoti, nes privačios leidyklos nebeatlieka vis didėjančio darbo. LB knygų leidyklai priklausytų ir bendrosios kartotekos sudarymas ir tvarkymas. Pagaliau atėjo laikas išsirutinti vadinamą "ne pelno statų". Asmenys, aukoją stambesnes sumas mūsų kultūrinei veiklai finansuoti, galėtų šias sumas legaliai išlaikyti, pildydami savo pajamų formas. Šiam klausimui spėsti į Kultūros tarybą pakviečiau šios srities specialistą adv. Algirdą Ostrauską.

Antras klausimas. "Kokie kultūriniai projektai, Jūs nuomone, yra skubiai vykdytini, keliant mūsų kultūrinę pažangą teoretinėje plėtmėje? Kokie asmenys (mokslininkai, menininkai, rašytojai, visuomenininkai etc. — nurodykit pavardėmis) ir kokiems darbu turėtų būti angažuojami? Kokie moksliniai, meniniai, kalbiniai, literatūriniai etc. projektai turi būti įvykdyti ir kaip greit? Pabandykite nustatyti mūsų kultūrinės veiklos darbų prioritetą ir jį pagrįskite, jei įmanoma".

Ne paslaptis, kad daugelis mūsų mokslo ir meno autoritetų, literatūros specialistų, atvirai kalbant, yra savo gyvenimo saulė-

"pastovios" (vos metus betrukusios) taikos. Apžiūrėjus Beethoveną gimtinę Bonnos mieste, buvo atsiveikinta su vaišingais Hanau stovyklos dainaviečiais ir sugrįžta į savo "gimtąją", ramia Blombergo stovyklą. Bet išskyla Reinu paliko šviesų neišdildoma atsiminimą.

Dabar Chicagoje Hanau stovyklos minėjimas buvo organizuotai reikalingas. Užsimota atitinkamai. Buvo angažuotos dvi mūsų žymios dainininkės ir suaruštas trijų dienų minėjimas.

Jaunimo centre įvykusio koncerto girdėjau tik antrą dalį. Mūsų abi solistės, atlikusios žinomas operines arijas, pasirodė ypač gerose formoje: Danutė Stankaitė parodė ne tik gražų "bel canto", bet ir stiprų dramatinį pradą. Gina Čapkauskienė daro jaučiamą pažangą scenos laikysenoje; jos kiek metalinis atspalvis koloratūrinuose pasažuose lyg švelnėja, neminint jai įprasto pasa-

tuviškojo Who's Who, neturime bibliografijos anglų kalba, sino-nimų - antonimų žodyno ir daugelio kitų būtiniausių mokslinio pobūdžio veikalų.

Diskusijos taip pat gali iškilti ir darbų prioritetą nustatant — kurį užsąkytą vykdyti pirmą? LB Kultūros taryboje jau kuris metas guli įdomus ir moksliskai paruoštas prof. Juozo Raudkio botanikos žodynas, kurio vardynas duotas net septyniomis kalbomis. Lietuviškoji augmenija, gėlės ir medžiai, žolės ir vaistžolės reikalingi žinoti ne vien poetams ir rašytojams, bet ir chemikams, botanikams, medikams ir apskritai humanitarinių ir gamtos mokslų atstovams. Tačiau esu gavęs jau kelis laiškus iš vadovaujančių asmenų, kad toksai "botanikos žodynas" neleistinas, nes kažkas panašaus esą išleista Lietuvoje. Gal ir tiesa, kad okupuotoje Lietuvoje

(Nukelta į 3 psl.)

DR. S. GĖSTAUTAS
Nervų, emocinės, šeimos problemos
2624 West 71st Street
Tel. — 925-3588
Valandos pagal susitarimą

DR. REGINALD CIENKUS
TEL. — 788-3980
GYDYTOJAS CHIROPRAKTIKAS
6230 W. Cermak Rd., Berwyn, Ill
Pirmad., Antrad., Ktv. ir Penktad.
9 val. ryto iki 12 val. dieną ir nuo
šeštadienio 8:30 - 12 val. dieną
Emergency tel. — 788-3981
2 val. popiet iki 8 val. vakaro.

SKELBKITES "DRAUGE"

žų tikslumo tiek ritmikoje, tiek intonacijose. Programos vykdyme buvo kai kurių pakeitimų: o pranešėja ne V. Ruibytė-Vasaitienė, o Birutė Kožičienė. Šis pakeitimas neatrodo, kad būtų koncertui pakenkęs; muzikiniai dalykai buvo gerai surepetuoti ir tiksliai bei niuansuotai M. Motekaičio akompanuoti.

Pageidautinas ir suprantamas buvo Broniaus Jonušo buvimas salėje. "Dainavos" ansamblis buvo įkurtas ir išvystytas Br. Jonušo; paraleliai veikė ir garsėjo Wiesbadene susiorganizavęs Tautinis ansamblis, vadovaujamas Stepo Sodeikos. Prasidėjus emig-

racijai ir likviduojant stovyklas, į Hanau buvo atkeltas šis Tautinis ansamblis, susijungęs čia su "Dainava". Br. Jonušui atsiradus netikėtų emigracinių formalumų, jis metams užtruko Vokietijoje. Todėl čikagiškiams Dainava neatskiriamai tapo surišta su St. Sodeikos vardu, o Hanau stovykloje Dainavą įsteigė, išvystė ir vedė Br. Jonušas. Šio minėjimo proga išis yra sukūręs ir choro dainą, pašvęstą Dainavai.

Sėkmingas mūsų taip žymios stovyklos prisiminimas bus šviesiu įvykiu Chicagos gyvenime; muzikui gi džiugu, kad jis buvo surištas ir su stipria koncertine dalimi.

DR. VL. BLAŽYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-605 ir California
Val.: pirmad., antrad. ir ketvirtad.
8 iki 7:30 val. vakaro
šeštad. nuo 2 iki 3:30 val.
Pagal susitarimą
Ofiso telef. 476-4042
Rezid. tel. Walbrook 5-3048

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR
GERKLES LIGOS
2888 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
Akusherija ir moterų ligos
Ginekologinė chirurgija
6449 So. Pulaski Road (Crawford
Medical Building) Tel. LU 5-6446
8007 W. 83 Pl. Justice, IL, 599-0500
Pirmia ligonius pagal susitarimą.
Jei neatliepia, skambinti 374-8012

DR. C. K. BOBELIS
INKSTŲ IR ŠALUMPŲ TAKŲ
CHIRURGIJA
Tel. — 695-0533
FOX VALLEY MEDICAL CENTER
800 Summit Street
Route 58 — Elgin, Illinois

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm., ketv. 1 iki 7 popiet.
antr., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik
susitarus.

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: pirmad. ir
ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penkt.
10-4, šeštad. 10-3 val.

Ofs. tel. 735-4477 Rez. PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Specialybė — Nervų ir
Emocinės Ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą
Rezid. tel. — GI 8-0873

DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIIJA
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei
neatsiliepa, skambinti: MI 2-0001.

Tel. — BE 3-5893
DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akų Ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso telef. PR 8-2220
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKSA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penkt.
nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8
val. vak., šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1-4 p. p. ir
6 iki 8 v. Trečd. ir šeštad. uždaryta

Visi telefonai 652-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečd. ir
šeštad. tik susitarus.

Tel. ofiso ir buto OLYMPIC 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.
Išskyrus trečdadienius
šeštadienis 12 iki 4 val. popiet

Tel. Reliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuviai gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir
penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8
val. vak. šeštad. 12-2 val. p. p. o
trečd. uždaryta

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KIDKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ
SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 v. ryto iki
3 v. popiet. Trečd. ir šeštad. nuo
10 v. ryto iki 1 v. popiet.
Ofiso telef. HE 7-1168
Rezid. telef. — 239-2919

Ofiso HE 4-1818, Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALISTE VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: pirmad., antrad., ketv. ir penkt.
nuo 3 iki 7 val. p. p.
Tik susitarus

Tel. — 282-4422
DR. ROMAS PETKUS
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
ofisai:
411 N. WABASH AVE.
4200 N. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLEČKAS
OPTOMETRISTAS
(Kalba lietuviškai)
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir
"contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PUSLĖS IR PROSTATO
CHIRURGIJA
2656 W. 63rd Street
Val. antrad. nuo 1-4 popiet
ir ketv. nuo 5-7 vakare
Ofiso tel. 776-2880; rez. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. RE 8-4410
Rezid. GR 6-0617
Valandos: pirm. ir ketv. nuo 1 val.
iki 3 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak.
antr. ir penkt. nuo 1-3 val. p. p.
ir vakarais pagal susitarimą.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisai ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PROSPECT 8-1233
Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir
penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8
v. v. šeštad. 2-4 val. popiet. ir kitu
laiku pagal susitarimą.

Ofiso tel. HE 4-3123, Namų GI 6-6196
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val.: pirm., antrad., ketv. ir penktad.
2-6 ir 6-7 — Iš anksto susitarus

Tel. PROSPECT 6-9400
DR. ONA VASKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 South Albany Avenue
Val.: Pirmad. 6-8 p. p. antrad.
2-5 p. p. penktad. ir šeštad. 2-4 p. p.
Kitom dienom tik skubiu reikalu
susitarus.

Tel. Ofiso PR 6-6446
DR. F. C. WINSKONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet.
Treč. ir šeštad. pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Ofiso tel. 767-2141; namų 656-4550
Val.: pirm. antr. ketv. 2-5 ir 6-8
penktad. 7-8 val. vak. pagal susitarimą

Apie mažų žmonių didelius darbus

PR. VISVYDAS

Liudas Dovydenas, KARALIAI IR BULVĖS. Išleido Lietuviškos knygos klubas 1973m. Viršelis dailininkės Ados Korsakaitės-Sutkuvienės. Spaudė "Draugo" spaustu. vė. 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60639. Knyga 212 psl. Kaina \$4.50.

Anglų poetas W. H. Auden'as, nagrinėdamas brolių Grimų ir Anderseno pasakų ypatybes, rašė: "Lyginant su Grimų pasakomis, Anderseno pasakos turi samoningos literatūros teigiamumą ir neigiamas bruožus". Jos pasižymi vaizduotės gausa ir veikėjų psichologijos pavaizdavimais. Brolių Grimų pasakose vyrauja tautosakiškumas, paremtas veiksmingomis, magiškoms situacijomis. Čia veikėjus nusako ne analižė, bet jų tiesioginiai žygiai ir darbai. Gal tik dėl to vaikystėje daug kam Grimų knygos darė didesnį įspūdį. Literatūriškumas vaikams niekad nėra prie širdies.

tytojui, kaip atgaiva po kasdieninės, politika persunkusios rašybos. Stebuklinguose pasakų vingiuose apstu išminties, perleiktos dar menudėvėta lietuvių kalba. Čia, kaip ir gyvenime, grumiasi Gėris su Blogiu, taurūs prastuoliai su išnaudotojais, godiškais, pikčiurnomis. Bulvės ginasi nuo valdovų kėslių. Išryškėja sena tiesa: simboliškose bulvėse, į kurias yra sudėtos žmonių doras triušas, yra žymiai daugiau jėgos, negu aukso sosto. Maži žmonės atlieka didelius darbus.

Pasakoje "Karaliai ir teisybė" rūpestingas valdovas įsigiedžia surasti teisybę pasaulyje; galų gale po ilgo nuotykingo klaidžiojimo jis pamato savo paties įstatymų kreivumą. Jam varpininkas sako: "Karaliui nereik teisybės. Jo ir didžiausia neteisybė yra teisybė".

Malonu skaityti dovydeniškai perpasakotą tradicinę "Eglė, žalčių karalienė". Tačiau truputį li-

teratūrinio prakaitu atsiduoda kita liaudies pasaka apie viengungį karalių, norėjusį vesti galingą karalaitę, ir jo tris obuolius ("Valdovai po sausu medžiu"). Šv. Jono nakties papročiai poetiškai pavaizduojami pasakoje "Laumė ir paparčio žiedas". Toliau skaitome apie vyro gudrumą ir moters plepumą, varguolių ir karalaitės laimingas santuokas, apie naudingą vagį, apie tinginių tinginę žmoną, žiaurų mokytoją ir išmintingą mokinį, apie mitologinę linų rovelę, kuri savo darbo pastovumu sužavi karalių ir vėliau ji užmigdo, bespasakodama linų kančios istoriją. Tai daugiausia novelinio pobūdžio pasakojimai, dažnai nuskaidrinti linksnumo spalva.

Yra kelios gyvulinės pasakos: "Meška vestuvėse", "Katinas ir vėžys", "Svetingas barsiukas". Jose iškyla didaktinė mintis, nors samojus nelabai išradingas. Gana jautriai parašyta "Angelo akiniai" — apie seną, apžilusį, šeiminių išguitą šunį Zilių, kurio

Albina Makūnaitė (g. 1926)

Lietuvių liaudies pasakos iliustracija

geriausias draugas ironiškai yra vilkas. Šis dalykėlis savo šilta patetika primena J. Bilūno "Brisiaus galą".

Liudas Dovydenas be reikalo nesisivaido aforizmais. Įveda juos laiku ir vietoje, tai pamokydamas skaitytoją, tai parodydamas vaizdą. Pavyzdžiui: "Jau nystė dirba vieku, o senatvė parankumu", "tasai daug davė, kuris mažai dalijosi" — pavydo žodžiai greitesni už degančias smilgas, "gerais darbais į dangų keliai nukloti".

Pasakų poetika ypač pagyvina reti išsireiškimai ar tarminės lytys: "Kokia klumpių išgrūdis", "miške buvo gyva knypava plėšikų", "naktis juoda kaip kažin kas", "nuplojo delnais", "viena linus rovus rauna", "kartą tėvas barsiukui ir sakys". Visur knygos sakinių valdo mūsų kalbai įgimtas glaustumo ir vaizdingumo principas.

L. Dovydeno pasakų literatūriškumas vietomis neišlaiko pusiausvyros tarp tikrovės ir vaizduotės. Ten, kur vaizduotei atleidžiami varžtai ir veiksmų užgula nemotyvuoti stebuklai, įspūdis būna blankus. Į tokią grupę priskirčiau: "Ponas ir daktaras", "Zemdirbys ir ponaitis", "Karaliai ir bulvės", dalinai "Kai karalius pašaukia". Taip įmantriai susuktos pasakos toli gražu nepri-lygsta klasiškam "Eglės, žalčių karalienės" paprastumui. Pastarojoje ne vaizduotės perteklius,

bet gyvenimiška idėja — meilės ir ištikimybės tragika neapykantos akivaizdoje — gimdo visus įvykius ir reikiamą atmosferą.

Keli forminiai neskalindumai, aišku, nesudarko bendro gero L. Dovydeno pasakų braižo. Knygoje susiduriame su pagrindiniais gyvenimo dėsniais, daug ko pasimokome iš herojų žūtubūtinės kovos ir jų sumanumo, o kas liečia kalbą, praturtiname jos žinojimą. Kaip tik kalbos dalykuose L. Dovydenas yra tikras meistras.

KURIA NAUJĄ OPERĄ

Kompozitorius Ulysses Kay kuria naują operą. Ją užsakė Opera - South, prieš ketverius metus įsteigta trijų mokyklų: Jackson valst. universit., Utica jaunių kolegijos ir Tougaloo kolegijos. Opera skirta Amerikos nepriklausomybės 200 m. minėjimui 1976m. Rašoma panaudojant siužetą Margaret Walker knygos "Jubilee", kuri gavo 5.000 dol. Houghton Mifflin literatūros premiją 1966m.

To romano pagrindu yra gyvenimui autorės proseneles. Aprašoma, kaip vergė Vyrų šeškos laisvės gyvenime Pietuose. Veiksmas yra iš laikotarpio prieš civilinį karą, per tą karą ir po jo. Libretą paruošė D. Dorr. Operą užsaksios kolegijos yra daugiausia lankomos negrų.

Vladas Šlaitas

KAI VAŽIUOSIU

Kai važiuosiu į kitą pasaulį, tai važiuosiu pusiau sutrupėjusiu egiptietišku dviračiu, idant kelionė primintų man mano nelaisvę Egipto žemėje. O kai važiuosiu pro debesį, tai visi dangaus debesys turės būti lietuviški, egiptietiški arba žydiški, idant spalvos dangaus debesų man galėtų paliudyti, jog po daugelio metų nelaisvės grįžtu į laisvę ant pusiau sutrupėjusio egiptietiško dviračio, su lietuviškom puošmenom ir lietuviškais gvazdikėliais bei radastėlėmis. Tegyvuoja, kurie atvažiuoja su lietuviškais gvazdikėliais bei radastėlėmis! Kūdikystėje buvau laimingas, ir senatvėje esu laimingas, ir dabar sau važiuoju laimingas, prisisekęs raudoną rožę.

POZEMIO SEIFUOSE

Žemės viduriai yra stiprūs; jie viską lygiai gražiai suvirstina: seniai mirusių žmonių kaulus ir metalines pasagas, lygiai sidabro bei aukso papuošalus, tačiau deimanto jos viduriai nesuvirstina, nesgi žemė yra moteriškę, ir, kaip ir visos moterys, ji pasiilieka sau deimantus savo asmeniškam džiaugimui ir malonumui savo požeminiuose seifuose. Ką gi daugiau dar saugoja žemė požemio seifuose? Aš manau, jina saugoja seifuose mūsų svajones, nes be mūsų svajonių neverta būti gyventi.

EPITAFIJŲ AŠAROS

Rudeniniai dangoraiziai, kurie klaidžiojo danguje, sugrįžo, nes toksai jau yra debesų bei rudens likimas, tačiau tu tebesi nuolačiausiai dangaus kampelyje, mano mirusi meile. Epitafijos verkia, padėjusios veidą ant akmenio, nes toksai yra žemiškos meilės graudusis likimas (tavo ašaros, mano ašaros, mūsų ašaros). Tačiau tu tebesi nuolačiausiai dangaus kampelyje, mano mirusi meile.

RUDENIO SODAS

Esu pasenęs poezijai, tačiau nesu pasenęs vienatvei ir susimąstymui dėl dalykų, kurie praėjo ir nebegrižta, dėl dalykų, kurie tebevyksta dabar, esamajam laike, ir dėl būsimos laiko dalykų, kurie vyks būsimajam laike, kai manęs jau daugiau nebūna žitame pasaulyje. Jeigu šitos išvedžiojimus būtų galima pavadinti poezija, tai aš juos pavadinačiau rudens ir senatvės poezija, ir tegu sau jina, ši rudens ir senatvės poezija, apdaimuoja geltoną ir graudų rudens sodą.

VILKĖKIM PUOŠNIAI, BET NEPRARASKIM IR MARŠKINIŲ

(Atkelta iš 2 psl.)

išleido panašų žodyną (nors prof. J. Rauktys prieš savo mirtį man rašė, kad jo botanikos žodynas esąs visai kitoks: kirčiuotas, daugiakalbė terminologija, kitas metodus etc.), bet mes jo negauname ir todėl negalime naudotis. Mano manymu, 500 egz., kad ir labai specifinės knygos, nebūtų sunku parduoti ir tuo išleidimo kaštus padengti.

Kalbant apie Raukčio botanikos žodyną, ateina galvon lietuvių kalbos žodynai. Juk Lietuvoje taip pat jau išleista daug ir puikių lietuvių kalbos žodynų, visi žinome, ir vargu kas išsivijoje beparašė, ir išleis geresnių, tačiau Lietuvių fondas štai finansuoja prof. Pr. Skardžiaus rašyt. lietuvių kalbos žodyno paruošimą. Jo kiu būdu nepasisakome prieš, tik konstatuojame, kad mūsųose yra daug nenuoseklumo, dublikacijos,

vienodiems faktoriams taikomas nevienodas standartas.

Gali būti neaiškumų mokslinės tematikos klausimuose. Pvz., ar mūsų išsivijai priklausytų finansuoti lietuvių mokslininko mokslinis darbas apie skridimą į mėnulį? Tematika nelietuviška, bet autorius lietuvis? Mano nuomone, mūsų kultūriniai projektai turėtų ribotis išimtinai Lietuvos kultūra, tai būtų: lietuvių kalba ir jai giminingi dalykai, istorija, geografinė, literatūra, menas ir muzika, teatrologija, tautosaka, monografijos ir atsiminimai, reprezentaciniai politiniai klausimai leidiniai sava ir svetimomis kalbomis ir pan. Man regis, kad mūsų rūpestis yra tikta Lietuvos ir lietuvių kultūra. Nieko daugiau.

Trečias klausimas. "Ar, Jūsų nuomone, mūsų kultūrinė veikla turi reikšmę a. tik savosios išsivijos tarpe, keliant tautinį - litu-

anistinį momentą, b. derintis apskritai prie Lietuvos kultūrinės raidos, pabrėžiant jos lietuviškumo pradą ar c. eiti į kitas tautas, ir tarptautinį forumą, akcentuojant daugiau propagandinį mūsų kultūros aspektą?"

Prisipažįstu — šiais klausimais savo nuomonės neturiu. Galvoju, nėra sveika užsidaryti tik savo namuose. Gal jau ir laikas būtų pamąžinti, kas dedasi kituose pasauliuose, už mūsų rūtų ir mėtų, ir ten pademonstruoti savo meną, savo kultūrą, sugebėjimus... Pvz., ar ne laikas mūsų operai iš Marquette Panko persikelti į Chicago didmiestį, gal net ir pačius Lyric operos rūmus nors vienam kartui? Arba į Schubertą visam mėnesiui? Ar LB negalėtų sudaryti sąlygų Chicagos Dainavos ansambliui pagastuoti po Pietų Amerikos kraštus ir Australiją su dainomis ar operetė? Ar LB negalėtų suorganizuoti religinio choro 80 proc. katalikiškai tautai reprezentuoti? Dirva būtų nepaprastai dėkinga visuose šio krašto miestuose. Mūsų dailininkai ir-

gi laiko save neeiliniais menininkais. Ar nebūtų laikas jiems persikelti iš jaunimo centro salių į Europos ir Amerikos didmiestius, meno galerijas ir ten ambasaduoti lietuvių pavardę? Tokie 3-4 skrajojantieji po pasaulį lietuvių dailininkų parodos propagandine prasme labai sustiprintų mūsų politinį credo diplomatinę slouksniuose. Ši klausimą manau įtraukti į ruošiamą planą ir siūlyti jį visai Kultūros tarybai.

Metai po metų mūsų kultūrinė veikla vis labiau slenka į jaunų žmonių glėbį. Natūralu. O jaunimui, savaime suprantama, daugiausia entuziazmo kelia ir kels tarptautiniai forumai. Visi nori pasirodyti: vieni gražiais tautiniais rūbais, kiti greitomis kojomis ar judesiais, treči skambiais balsais, ketvirti savo kūriniais etc. Nėra abejonės — anksčiau ar vėliau — mes išsiesime į tarptautinį forumą. Bet... Aišku kaip die, na, tuoj susidursime su galimu mūsų kultūros nuvertinimu ir nusikurdimu, gal net samonin-gu jos pažeminimu... Dėl kelio-

nių ir pasirodymo brangumo, dėl amžinos lėšų stokos, viskas bus trumpinama, siaurinama, prastinama... Vietoje 50 gerų rašytojų bus išverstas 5. vietoje 50 gerų dailininkų pasauliui bus parodyta 5, vietoje 20 gerų solistų ar solisčių bus išgirstos 2, vietoje 100 asmenų choro bus nuvežta 20 balsų chorelis, vietoje brangių ir puošnių dekoracijų bus išstatytos plastikinės ir pigios ir t. t. ir siūlyti jį visai Kultūros tarybai. t. t. Gausime ne kultūrą, o kultūros nuotrupas, fragmentaciją, ne meną ir kūrybą, o paprasčiausią propagandą kultūros vardu. Ar tokiu prisistatymu ką laimėsime? Vargu. Aišku tik viena, kad jokia tauta, tuo labiau finansškai nepajėgi išsivija, neatvers savo kultūros lobio kitoms tautoms in toto — tai negalimybė. Iš to kils nesutarimai, nemalonai ir užgauli kritika. Be to, švietimas ir vietiniai kultūriniai darbai, pagsinešus ir tarptautinį žaidimą, gali smarkiai ir beviltiškai nukentėti. Turėsime atitraukti daug laiko ir lėšų nuo mūsų lituanistikos, tos "kasdienės mūsų duonos", stipri-

nančios mūsų dyvasią ilgajai kelionei, gali nukentėti kultūriniai projektai, rimti moksliniai ir meniniai kūriniai, o tuo pačiu nukentės ir išsivija, jos kultūrinis lygis. Tokiu būdu, ilgainiui, be-rodydami kitiems savo "puošnius rūbus", patys prarasime paskutinius marškinius ir pasijusime išoro ir išvidaus nuogi... Vidurio kelias, manau, būtų žymiai at-sargesnis ir patenkintų išsivijos daugumą.

Ketvirtas klausimas — kuo kas galėtų prisidėti prie mūsų kultūrinės veiklos pagyvinimo ir pagerinimo — yra savaime aiškūs, jokių platesnių komentarų nereikalingas.

Baigiant noriu pastebėti, kad šia keliaso mintys savo esme yra diskusinės ir tėra mano vie-

VIKTORO PETRAVICIAUS GALERIJA CHICAGOJE

Išsivijoje jau turime kelias vietas, kuriose yra apšilai mūsų dailininkų darbų. Jų nemažai randame Čiurlonio galerijoje, Chicagoje, didelis jų lobis sukaupias ir lietuvių pranciškonų kolekcijoje. Taigi galime lankyti ir vienam kuriam dailininkui skirtas galerijas. Štai, sakysim, New Yorko artumose įrengta mirusio Petro Klaulėno tapybos darbų galerija, Putname, Conn., putnamiečių senelių vienuolyne galima rasti Adomo Galdiko galeriją ir muziejų. O Chicagoje didelis malonumas meno bičiuliui užėti į Viktoro Petravičiaus darbų (tapybos, grafikos ir skulptūros) galeriją, 7241 S. Claremont Ave. Šios galerijos lankytojas labai parankiai vienoje vietoje gali čia pamatyti visų Viktoro Petravičiaus kūrybinių laikotarpio darbų suvo pirmųjų medžio raizinių iki pastarųjų metų ekspresyvių skulptūrų.

Chicago, 1974. IX. 3

Septyni šimtmečiai Tomui ir tomizmui (8)

Modernioji filosofija nebesižavi tomizmu

DR. GR. VALANCIUS

Priešiškas abuojumas gamtos mokslų pasiekimams naujaisiais amžiais labai pakenkė tomizmui — scholastikai. Kartą padaryta klaida nebepataisoma. Galilei epizodą dėmė liko. Bloga ir tai, kad aristotelinė mokslų sintezė, kuria rėmėsi Akvinietis ir kuri jau tada buvo 16-kos šimtmečių, atseit pasenusi, turėjo būti pakeista nauju kopernikiniu-galileiniu pasaulėvaizdžiu. Pajudinus Aristotelio pamatus, neišvengiamai sukrečiamas ir Tomo rūmas. Deja, ir šiandien sutinkame gausiai tokių, kurie yra abejingi-skeptiški mokslų pasiekimams ir delsia, spyrį jasi juos priimti. Dažnas ir po Einšteino užsispyrusiai tvirtina, kad absoliučiai niekas nesikeičia, kad reliatyvizmas yra nesąmonė. Nekintamų substancijų filosofijos fanatikai į kaltinamųjų suola tempia Teilhard de Chardin su jo evolucionistiniu misticismu, kone reikalaujant naujau, kaip ir anuomet Galiliejų. Pavoju, kad pernelyg ištikimi ir nekritiškai Apr. tiesų sekėjai — gynėjai nepajėgia pėda pėdon žygiuoti su mokslų pažanga, kartais savo užsispyrimu atsilikdami, tegu sau bona fide, geriausiai matė intelektualus popiežius Pijus XII. Vardan objektyvumo mokslo pažangai, kuria pats žavėjosi, jis nepasmerkė teilhardinio evolucionizmo, o buvo didelė pagunda tai padaryti, nes bijojo padaryti Galiliejaus teisę klaidą. Jis tik labai išmintingai ir atsargiai tepasakė — „nondum inviete probatum“ — dar neįrodyta nesugriaujamai (plg. enciklika „Humani Generis“, 1950 m.).

Nuošaly palikę Duns Scotus, Suarez, Velasquez, Cajetanus ir eilę kitų Tomui oponavusių scholastikų, pažūrėkime į tuos, kurie jau 16-jo amžiaus pabaigoje nebeponoro įstoti į jo vadovaujamą filosofų-teologų klubą. Nepamirškime, kad savo amžiuje Akvinietis buvo laikomas ypatingai pažangiu, moderniu ir progresyviu, kai kuriems net per daug tokiu. Tačiau 300 metų vėliau dalykai rodėsi visai kitaip. Andai, vos tik trejiem metam praėjus po Tomo mirties, trijų Paryžiaus profesorių moksline komisija (kokie nors su mokslo pažanga nespėję žygiuoti konservatoriai) Bažnyčios vardu pasmerkė net visą dešimtį Tomo tezių. Tačiau 49 metus vėliau, 1323 metais Tomą kanonizavus, anas protokolas nuėjo dūlėti į archyvus, o jo autoriams prisegta neišmanėlių etiketė.

Su luterine reformacija dalykai radikaliai pasikeitė. Ji ne tik suklėdė dulkis, bet apvertė, suvertė, sujaukė dalykus ir sujūdino, sukrėtė pačią krikščionybės žemę. Visos vertybės perkainojamos iš pagrindų. Ieškoma ir randama apščiai plyšių ir stambių spragų, hierarchinėje viduramžių sistemoje. „Civitas Mundi“ idėja, dažnai kurstoma, gundoma, talkinama „Civitas diaboli“ dvasios, iššaukia dvikovon dominuojančią augustinę „Civitas Dei“ koncepciją. Po kanauninko Koperniko solocentrinio perversmo filosofijoje pirmas atėjo griauti hierarchinį autoritetizmą anglų filosofas Francis Bacon (1561-1626), reikalaujamas reformų Aristotelio logikoje, naujų metodų filosofijoje, indukcinių observacijų ir eksperimentų moksle.

Tuo pačiu metu Galileo Galilei (1564-1642) ir ypač prancūzų matematikas, filosofas Rene Descartes (1590-1650), racionalistinio dualizmo pagrindėjas, iškelia matematikos ir matematiškojo metodo pranašumą būtinumą, bet kokiame moksliniame tyrinėjime ar filosofiniame svarstyme. Savo garsia dedukcine formule „cogito, ergo sum“ (mąstau, reiškia esu) Descartes (Cartesius) grindžia ne tik žmogaus bet

ir Dievo buvimo prasmės logikumą. Jis pripažino tradicinę-krikščionišką sielos nemirtingumo doktriną, darė skirtumą tarp kūno ir dvasios substancijų, pripažino pastarajai laisvos valios galią, išjungdamas dvasią iš mechanistinių dėsnių priklausomybės, kuriems turi paklusti kūnas.

Kai abu didieji, italiskasis ir prancūziškasis, pasiliko ištikimi Kat. Bažnyčios sūnumis, to jau nebegalima nepasakyti apie trečią — angliskąjį didįjį 17 amžiuje. Thomas Hobbes (1588-1679) savo materialistine metafizika ir natūralistiskai egoistine etika nusikreipia nuo krikščionybės. Tačiau kitas labai žymus anuometinis filosofas, dargi ne krikščionis Baruch Spinoza (1632-1677) labai priartėja prie krikščioniškosios dvasios ir Dievo sampratos, tegu sau ir panteistiškai (daiktai tėra tik Dievo aspekto — išraiškinės formos). Savo vadinama psicho-fizinio paralelizmo samprata Spinoza bando išspręsti ir kūno bei dvasios savitarpio santykiavimo problemą. Jis prieštariauja Hobbes'ui, tardamas, kad žmogaus egoistiniai interesai nesikerta su jo socialinėm simpatijom, savo paties meile ir artimo meile sutelpa vienoje širdyje, o žmogaus meilė Dievui turinti intelektualinę raciją.

John Locke (1632-1704) nors plėtojo Bacono empiristinę tradiciją, priartėja labiau dekartiniam (dvasios ir kūno) dualizmui. Jis kreipia filosofiją nuo gamtos mechanistinių dėsnių studijavimo į žmogiškojo protavimo fenomeną bei filosofinio pažinimo problemas.

Labai originali ir įdomi yra barono Gottfried Wilhelm von Leibniz

Camille Corot (prancūzas, 1796-1875)

Vienuoelis, grojantis violončele (Hamburgo dailės muziejus, Vokietijoje)

(1646-1716) filosofinė sistema, bandanti aprėpti — suderinti naujus pasiekimus matematikoje ir fizikoje su viduramžinėm religinėm bei filosofinėm idėjom. Pasaulį sudaro ir jį dominuoja neribotas skaičius begaliniai smulkių monadų, kurių kiekvienas yra savy uždaras energijos — jėgos vienetas, turintis dvasinę substanciją. Dievas yra Monadų Monadas, visų jų kūrėjas ir derintojas į vieną harmoningą tikslą. Leibniztas yra tartum 17-jo amžiaus Platonas ir naujųjų amžių idealistinės filosofijos pradininkas.

Airių filosofas George Berkeley (1685-1753) ir prancūzų Auguste Comte (1798-1857), nors pradeda leibnizineje idealistinės filosofijos tradicijoje, bet vėliau nuo jos nutolsta, pirmasis mieldamas į fenomenalizmą, o antrasis į pozityvizmą. Tačiau abu šie filosofai lieka ištikimi tikėjimui į Dievą, tegu sau ir savaip jį suprasdami. Koklia bebuto toji Dievo samprata mastytojų

protose iki maždaug 18-jo amžiaus vidurio, ji vis dar artima viduramžiniam palikimui ir tomistinei Dievo koncepcijai. Kitaip sakant, iki šiol vis dar tebedominuoja Apreiškimo Dievas, su mažesnėm ar didesnėm filosofų korektūrom.

Tačiau su David Hume (1711-1776) empirizmu — skepticismu ir ypač su Immanuel Kant'o (1724-1804) racionalizmu — kriticismu moderniojoje filosofijoje Apreiškimo Dievas vislab išstumiamas ir bandomas pakeisti filosofų Dievu, kartais netgi maža raide rašomu. Atseit, homo sapiens taip išpuiksta, kad jis tariasi jau ne tik nebesąs Dievo kūrinio pats, o ir patį Dievą jau bando nutraukti iš aukštybių, padarydamas jį žmogaus (filosofo) kūrinium.

Kai Hume, iškeldamas tik empirinį mokslą, faktais ir statistika paremtą, Kantas, didelę reikšmę skirdamas žmogiškojo protavimo galiai, nors ji ir tepažįsta tik reiškinius, o ne daiktą savyje (Ding an sich ist unerkenntbar). Jam priežastingumas, substancija, erdvė ir laikas yra protinės sąvokos. Transcendentiniai daiktai (Dievas, siela) esą už žmogiškojo pažinimo ribų, ir, kaip tokie, lieka tikėjimo, o ne žinojimo sferoje. Taigi, metafizika, siekianti perskroti reiškinius-fenomenus ir — tarianti pasiekusi esmės — prasmės gelmę, yra negalima. Kanto kriticismas griauia tradiciją ir autoritetą, skelbia proto primatą ir laisvę, susiaurina Dievo dominiją, palikdamas jį tik moralės ir sąžinės sferoje. Pastaroji samprata, atseit, Kanto religinė filosofija, turėjo ir tebeturi didelę įtaką protestantų teologijai.

Kai Kantas Dievą siaurino, jo prancūziškieji amžininkai (deistas Voltaire, natūralistas Rousseau ir enciklopedistas Diderot) jį tiesiog dusino, smaugė. Mechanistinis determinizmas moksle ir racionalizmas filosofijoje dominuoja, su matematikos ir fizikos favorizavimu, visą 17 ir 18 šimtmečių laikmetį, kai 19-me amžiuje nukreipiamas dėmesys į biologiją (plg. Charles Darvino „Origins of the Species“, 1859 m.) ir apskritai į gamtos mokslus, taigpi istoriją. Kurį laiką dominuoja trys didieji, vadinamieji „vokiečių idealistai“: Fichte, Hegel ir Schelling. Šiame idealistiniame filosofijos periode ir Dievui leidžiama atsikvėpti, jis ne taip jau labai dusinamas, kaip anksčiau.

19-jo ir pirmoji pusė 20-jo šimtmečio filosofija yra taip turtinga žymiais vardais, kad tenkinsimės, juos tik prabėgom suminėję. Pesimistiškas Arthur Schopenhauer ir utilitaristiškas John Stuart Mill vėl stumia Dievą į sutemas, kol su Soeren Kierkegaardu (1813-1855 m.), danų mistiku-filosofu, jis dideliu skaitumu vėl sušvinta. Kierkegaardas — padėjo pamatus egzistencializmui, populiariausiai šių laikų filosofijos sistemai — srovei.

Didžiausią įtaką pereinio šimtmečio dvasinei kultūrai, o ir apskritai gyvenimui, turėjo Darvinas ir Mark-

Antikomentarai

Besidairant Lietuvoje

PR. VISVYDAS

Smagų dairytis Lietuvoje, nebūnant Lietuvoje. O kam būti, kam mokėti pasakiškas kainas už trečiaelius viešbučius ir žalibarsčius su kukuliais, jei Lietuvos vaizdą susidara, bevartydamas tenykščią spaudą. O ji, kaip visi tarybiniai pranašai, byloja, visuomet rašo tik teisybę.

Chuliganizmo komunistai taip ir nepajėgia išrauti, nors rovelių ir auklėtojų (ypač nusitokusių prieš kraštotyrininkus ir tikinčiuosius) yra išstos armijos. Štai — skambanti telefonas, žmogus pakelia ragelį, o iš kito galo balsas sako: „Na, ir kiau!ė tu“.

Labai padidėjo raštingumas. Žmonės ne tik skaito, ne tik rašo, bet savo raštuose dažnai parodo neeilinę išmonę — žiūrėk, savuosius prastus žodžius pakeičia tarptautiniais. Vietoj „asmeniškai“ rašo „personalistiškai“, vietoj „savištas“ — „unikalus“, „pastoviai“ — „reguliariai“, „nusigersi“ — „prasiakoholinsi“.

Gero raštingumo pavyzdžiu laikytinas L. Kiauleikio romanas

„Oazė, arba Gervazijus apie save“, spausdinamas š. m. Pergalėje Nr. 7. Romane pavaizduojamas lietuvių išeivių žvejų darbas sovietų žvejybos laivyne, iš kurio ne per seniausią mėginio pabėgti Simas Kudirka. L. Kiauleikis rašo: „Laivai flagmanai ražo atšiaurias jūras, jų akustikai, prigludami prie akustinių aparatų, klausosi povandeninio šnibždesio“. Šalia „flagmano“ ir „akustiko“ L. Kiauleikio tekste, it silkės, iš visų pusių plūsta visokie: tralai, skvalai, kubrikai, triumai, liukai, loemanai, krancai, svancai, traleriai, kajutkompanijos, dreifai, kambūzai, šturvalai, škaftutai, žiudvestai, nordai, kepai, reisai, aisbergai... Gerai dar, kad oras vadinamas oru. L. Kiauleikis kur kas lietuviškesnis, aprašinėdamas su gėrimu susijusius dalykus: „Saldrūgtis antpilas kaip basas angeliukas nubėga išdžiūvusiu gomuriu“, arba „atvėsusį arbata kaip sena pana“.

„Oazė, arba Gervazijus apie save“, spausdinamas š. m. Pergalėje Nr. 7. Romane pavaizduojamas lietuvių išeivių žvejų darbas sovietų žvejybos laivyne, iš kurio ne per seniausią mėginio pabėgti Simas Kudirka.

L. Kiauleikis rašo: „Laivai flagmanai ražo atšiaurias jūras, jų akustikai, prigludami prie akustinių aparatų, klausosi povandeninio šnibždesio“.

Šalia „flagmano“ ir „akustiko“ L. Kiauleikio tekste, it silkės, iš visų pusių plūsta visokie: tralai, skvalai, kubrikai, triumai, liukai, loemanai, krancai, svancai, traleriai, kajutkompanijos, dreifai, kambūzai, šturvalai, škaftutai, žiudvestai, nordai, kepai, reisai, aisbergai... Gerai dar, kad oras vadinamas oru.

L. Kiauleikis kur kas lietuviškesnis, aprašinėdamas su gėrimu susijusius dalykus: „Saldrūgtis antpilas kaip basas angeliukas nubėga išdžiūvusiu gomuriu“, arba „atvėsusį arbata kaip sena pana“.

Vilniuje prigijo nauja tradicija. Po santuokos jaunavedžiai tuščius šampano stiklus mēto nuo Gedimino kalno, o giminaičiai (ekonominiais ar sanitariniais sumetimais) viską surenka.

Socialistinės statybos patvarumą gražiai nupiešia Vytautas Rimkevičius savo „Miesto novelėse“. „Sustojo mašina prie namo, tokio pat, kaip ir visi namai aplinkui, — su spėjusiais, apsitrinti per metus geltonais balkonais, išbraižytais vaikų klasėmis ant asfalto ir faneros lapu užkaltomis durimis, kur būta stiklų“.

Įdomu, kad kogelmogelį žmonės plaka kaip ir anksčiau. Ypač jaunimas mėgsta tuo kogelmogeliniu plakimu išreikšti savo protestą ir tuo pačiu nostalgiją buvusiai Nepriklausomybei.

Budėkite, saugumiečiai!

Atostogautojai Nemuno pakrantėje pasistatytus automobilius į ją po JAV-bes.

apdengia paklodėmis. Būna dar gudresnių — pasisiūdina specialias palapines. „Viena dalis slepia nuo saulės mašiną, o antroji — patogi pavėsinė išsitiesusi ant žolės šeimai“, rašo J. Dovydaitis „Lit. ir Meno“ savaitraštyje.

Kelių posūkiuose iškyla daug nelaimių, nes nėra perspėjimo ženklų. Apie tai Jonas Dovydaitis rašo: „Štai, išvažiavau iš Vilniaus link Paberžės, ant senos liepos kabo eglėšakių vainikas. Toje vietoje naujas plentas jungėsi su senuoju. Čia pat buvo ir posūkis. Kažkas užmiršo pastatyti ženklą. Naujutelaitė mašina, per smarkiai įsibėgėjusi, skėlė į medį. Du žmonės vietoje...“

Jei kadaise, anot J. Dovydaičio, provincijoje automobilį vaikėzai akmenimis apšvaitydavo, šiandien vairuotojus ten pastinka atžagareiviška degalinių tvarka: viena kolonėlė, ilgas laukimas, nemandagus patarnavimas. „Tokia tvarka labiau muša, negu vaikėzų grumstai“.

J. Dovydaitis reikliau pasakyti ir negalėjo.

LIETUVIŲ DAILININKŲ PARODA BALZEKO KULTŲROS MUZIEJUJE

Muziejaus galerijoje, Chicago, mūsų moterų kūrybos paroda atidaroma rugsėjo 15 d. 4 val. popiet. Paroda bus atidaryta iki spalio 15 d. Joje savo dailės kūrinius išstato šios mūsų dailininkės: Vanda Balukienė, Aleksandra Navickaitė — Bodner, Janina Manks, Sesuo Mercedes, Jadvyga Paukštienė ir Magdalehna Stankūnienė.

LANKES ŽYMŲ KOMPOZITORIAI

Berklee muzikos kolegija Bostone yra susilaukusi tarptautinio garso savo moderniosios amerikiečių muzikos studijomis. Ją neseniai aplankė ir kompozitoriai iš Sovietijos: armėnas Aram Khachaturjan ir Andrei Espai, keliaują po JAV-bes.

A. TVERAS

LAIKRODŽIAI IR BRANGINTYBĖS

Pardavinimas ir taisyklės

2846 W. 69th St., Tel. REpublic 7-1941

Filomena sako...

KAS NETAUPO ATEIČIAI, TAS NEŽIŪRI Į SVIESESNĮ IR TINKAMESNĮ GYVENIMĄ.

Socialinis apdraudimas yra per mažas pragyvenimui. Augšti nuošimčiai mokami Chicago Taupymo bendrovės pridėjus prie Social Security, suteiks jums ramias dienas jūsų senatvėje, 5.25% ant pa-

prastų knygučių, ir iki 7.5% ant certifikatų.

Šį metą Chicago Taupymo bendrovė švenčia Aukštinį Jubilėjų ir turi laimėjimui - kelionę į Hawaii, Disneyland, Las Vegas ir daug kitokių laimėjimų. Atsilankykite.

CHICAGO ★★★

savings and loan association

6245 south western avenue 476-7575

Algirdas Kurauskas

Saulės giesmė

Išsivijos literatūros posūkiai „ten“ ir „čia“ lūžiuose

P. MELNIKAS

Ar gali būti šiais laikais sukurta klasikinė literatūra? Į tokį klausimą sunku atsakyti dabar, nes klasiškumui nustatyti reiklia, kad praėtų nemaža laiko. Vėl: ar gali būti kokia nors išsivijos literatūros klasika? ar bent ideali išsivijos grožinio rašto pozicija? Ar jau yra užimti tam tikri kartiniai taškai, kurie aiškiai nurodo neklysdami tipiską grožinio rašto išsiviską spalvą, jau net po 30 metų tremties?

Jei taip, tai ar jau užimtos kelios kartinės pozicijos yra idealios; kaip jos atsirado, kas keitėsi, kas dar keisis ir ar galima numatyti ir spėlioti, kokia kryptimi išsivijos proza ateity rutuliosis?

Apie tai retkarčiais buvo kalbama. Ir apžvelgimas išsiviskų raštų, kaip visa vystėsi, susilaukė įvairiausių metodų, būdų, kaip traktuoti ir suskirstyti čia sukurta ir turimą medžiagą. Vienas nebologas metodas buvo, ir dar vartojamas, žiūrėti, kas atskirais metais yra parašoma (pavartotas K. Keblio „Lietuvių literatūra sveturių 1945-1967“ leidiny). Kito metodas būtų aptariantis atskirų rašytojų raidą, pavartotas apžvelgiant išsivijos novelę (ten pat; R. Silbajorio). Dar vienas metodas, naudojamas vėl R. Silbajorio, būtų apžvelgti būrį įvairių rašytojų, kurie rodytų išsivijos rašto skerspjūvį anglų kalba (The perfection of exile“), ar, kaip J. Griniaus metodas, eile straipsnių apžvelgti vienus ar kitus veidus ir įdomias problemas mūsų literatūroje („Veidai ir problemos lietuvių literatūroje“). Lauktinas ir Pr. Naujokaičio istorinis žvilgsnis į visą mūsų literatūrą.

Galima būtų suskirstyti rašytojus ir į grupes: į intrigos rašytojus, buitinius, balansuojančius įvykių su jo prasme, tokius mėgstančius gyvenimo piūvį; į intelektualinius, siurrealistinius, būties ar formos ieškotojus. Bet gal metodas nėra tiek svarbus, kaip jie bus skirstomi? Gal mums svarbiau yra grožinį raštą daugiau mylėti? Ir svarstant, vienu ar kitu būdu, kitus užkrėsti ir lyg tuo literatūrą propaguoti.

Kas žino. Gal tai būtų akstinu paimti knygą į rankas? Kas žino, kiek yra knygų mėlės, vis naujo metodo ieškančios? Kiek metodas yra svarbus? Bet metodo ieškant, atrodo, atsiranda tada ir kalba apie knygą. Kad ir kalba apie tą pačią, gal kai kam ir kiek įsibodusią, per daug gal į dangų keliama išsiviską literatūrą.

Gera. Bet nieko nedaroma šiaip sau, be meilės. Ir bet kokia kalba apie išsiviską, išsivian-

čias ar išsiviančias knygas negimsta bent be krislo jų pamėgimo, be intereso ir susidomėjimo, todėl tokia ji išėjo, kaip ji pasidarė, ar kokia dar pasidarys? Ir, kalbant apie jas, savime yra vartojami vienokie ar kitojie schematizuoti būdai. Bet be jų, atsižvelgiant į rašto ir grožio lankstumą, sunku apibendrinti ir bet kokią mažą ekstrakciją iš tos kalbos išsipausti.

Taigi, čia bus kalbama apie kelis išsivijos prozos posūkius, atsižvelgiant daugiausia į žodį „išsivis“, jo santykį (fizinį ir dvasinį) su „išsiviskumu“ ir kaip jis rašte atsispindėjo, keičiantis rašto formai ir rašytojo žiūrėjimo kampui.

Atsižvelgiant ypač į išsiviskumą, mūsų proza čia buvo, ir gal turėjo būti, tai tęsėja išsiviežtų tradicijų, tai raštas, kuris tapo staiga populiarius išsiviams, tai toks, kuris buvo forminis (su nauju turiniu), bet neužmirštą tėvynės rūpesčių, toks, kuris buvo mėgėjų tiek tematiškai praplėstas, visuotinis, — internacionalistinis, net kosmopolitinis ir, gal po eksperimentų, vėl kitaip grįžęs prie išsivio. Mūsų proza buvo tiek įvairi, kad bent citatom čia parinkta daugmaž jungiantis motyvas: išsivio reakcija į TEN ir ČIA, į paliktą tėvynę ir jo dabartį.

„Apačioje, kur debesys stangūs, kaip suveltas milas, ir pačiuodė, netikėtai prakiūra spraga. Iš jos, kaip miežio varpos akuotai, platėdami į žemę, išbėga geltoni spinduliai. Jiems įkandin, atsiskyrę, pasileidžia pirmieji lašai, kaskart tankiau lašuoja, byra, krinta sodriai nušvitę, kaip grūdai iš sėjos delno, išmušdami kello dulkėse tamsias duobutes.“

„Galva apsisuko bežiūrint užsivertus, ir širdis suskambo varpais. Mes vėl susitinkame, mano jaunų dienų auksiniai debesys. Kokiais keliais turėjome išsiklajoti dešimtis metų, kad susidurtume akis akin svetimų pasaulių tolimame krašte! Dieve brangiausias!“ (M. Katiliškis, „Užuovėja“).

Tai tradicinės prozos pavyzdys.

Tokių citatų galima parinkti dešimtimis.

Į išsiviežtų tradicijų tęsimą įeina didžiausia dalis išsivijos prozos. Jos kalbiniu bagažu, patyrimu, potencialu naudojasi, daugmaž, visos grupės. Atsivežta literatūrinė patirtis, be to, turi dar gilesnes šaknis. Išvežta iš nepriklausomos Lietuvos, ji jau ten buvo tęsinys mūsų pirmosios prozos (Valančiaus, Pietario, Vaižganto, Zemaitės). Ji yra ir bus pagrindas išsivijos prozos, gal tik su modernesne išstakom, pagavom, kitokia išsiviska linijme.

„Pučia vėjas, neša dulkes ir nuo netoli stovinčio chemikalų fabriko terpentino kvapą. Nemalonu, bet tai priklauso nuo vėjo, nėra taip kasdien, o gyventi čia ramu. Ir šeimnininkas Nartonis geras, kuris dabar nupila laipteliais, perbraukia plikę...“ (A. Baronas, „Pavasario lietus“).

„Kokia laimė buvo gyventi ten, kur visur gali nueiti pėsčias, visur sutikti pažįstamus veidus, o susitikus su daugeliu, jeigu ir nebuvai bičiulis, galėjai jausti bent bičiuliškos pažinties dvelkimą. Su gauduliu prisimindamas tą miestelį, žinau, kad tai viskas yra amžinai žuvusi, nebeatgaivinama laimė.“ (J. Gliuda, „Šikšnosparnių sostas“).

Tai du populiarios prozos pavyzdžiai. Viena — rami, sušaltusi su čia padėtimi, kita — jaudinanti nebeatgaivinama laimė Ten. Bet abidvi romanų puslapiuose tankiai pereina iš vienos padėties į kitą, ir perėjimo „glissando“ kartais neįaučiama.

Populiari proza turėjo atsirasti. Ji subtiliai stebėjo išsivijos nuotakas, ūpą, viltis. Neieškodama per daug imantraus žodžio, ji pasirodydavo su naujais romanais, novelėmis, ji buvo produktyvi. Atitinkdama laiko reiklę, ji išsistūmė į priekines pozicijas. Apie ją nemaža yra kalbama, ginčijama. Tai tėvynės praradimo stipriai jautusi proza. Jos pojūtis buvo gal vienu, dviem laiptais pakilęs už tikrąjį išsivio pojūtį. Ji aprašė pirmąsias ir vėlesnes įsikūrimo dienas „Čia“. Gal jau įsitačiusiems išsiviams šiandien ji kiek kitaip atrodo? Subjektyvi, karntais melodramatiška. Bet subjektyvumo išsivieviui reikėjo, ir populiari proza dar mėgiama. Ją

L. Vilimas (1912-1966)

Rūpintojėlis (Churionio galerija, Chicago)

išpopuliarino konkursai, kurie retkarčiais atrodė lyg tiesia atėties gaires.

Bet proza yra lanksti, gaires labai sunku jai nustatyti.

„Išgaubtomis akimis stebi visą satą rūpūžes. Lietuviškų šventyklų bokštai, trikampės eglės kyla į žvaigždes. Gimti, gyventi, mirti. Susėsti aukštuose suoleliuose...“ (A. Skėma, „Balta drobė“).

„Jeigu dabar proseneliai atsikeltų iš kapų, jie bematant pasiremtų ant žagrų. Jeigu jie galėtų išžiūrėti per jūras, kaip imuos su angelu, tai stebėtus.“ (A. Landsbergis, „Prozoj“).

„Kaino naktis. Ir trečias, svetimas ant Aleksoto laiptų, — kai mėlynas upės rėmas vaiskial pūrentu atspindžiu, — iš tiek toli! — mus, džiaugsmo ir nesuradimo kūdikius, žaidė tavuos penkiolika!“ (L. Lėtas „Prozoj“).

Taip, pasirodė ir forminė, kai kurių gan lauzyta ir su nauju turiniu, bet tėvynės rūpesčio neužmiršusi proza. Ji mažesnė, sunkiau pastebima. Atrodė, tai būsią paskutiniai mohikanai. Apsirakta, kad jie tars paskutinių žodį, nes daugiau avangardingesni už juos, atrodė, nebus jau net visuomenės suprantami.

mas, gal tik nepajėgdami jų aštresniu meniniu-stilistiniu rūbu apgaubti (fenomenas, kuris iškrenta mums iš akių).

Atėjo dar naujesni veidai, ironiška frazė, visuotinės mintys, su kažkokiu neapčiuopiamai nauju vėju, drąsa, veiksmu, intriga (o poezijoje visuotinumą pasižymėjo kiek kitaip H. Radauskas, Niliūnas).

„Kairiojo lavono ranka lėtai nuslydo žemyn ir ryškioje dienos šviesoje dabar sublizgėjo puošni ji pervėrusio kardo rankena. Rankena su aiškiai si-dabre įrežtu Kmitų šeimos ožio galvos herbu.“

— O ne!.. Ne aš!... — Suklydė Kmita ir metėsi atvirų durų link. Šūvio trenksmas ir balz-gani, aitraus kvapo dūmai pripildė visą bakūžę“ (K. Almenas, „Vieverių kronikos“).

„... spačioje buvo įsikūrs karstų pirklys, o kituose aukštuose gyveno Markizės tipo senės. Povestuviniai pietūs greitai iškrypo į orgiją, bet Armanas jau nebematė pilvo šokių, nes po keleto didžiulių taurių šampa-

no užmigo ant stalo kaip kūdikis. Pastebėję miegantį jaunikį, žiuliai nunešė jį laiptais žemyn ir paguldė į koridoriuje stovėjusį karstą (...). Po kiek laiko karstas su Armanu atsidūrė Margaritos kvartalo komisariate...“ (E. Cizas, „Brolio Mykolo gatvė“).

Prieš penkiolika metų nieks neįsivaizdavo, kad vėl papūs nauji vėjai; dar blogiau, būta įtarimų, kad jų nebus, kad ne apie išsivį parašyti dalykai gal pirma parašomi svetima kalba? Taip išsivijos raštan įsiliejo pastabūs, universalios minties raštai, kurių herojai ne visada buvo lietuviai. Kilo mintys, ar iš-eivis gali būti objektyvesnis, nešališkas, pažinti gerai savo aplinką ir svetimus, gal sukurtus žmones? Savo laiku atrodė, kad išsiviskoji tema išsisemia ir kad reikia gal į ją žiūrėti kiek plačiau? Negi išsivis bus rašytojų taip ir paliktas, kaip nedėdingas herojus? Jis, įsitaęs, jau savim patenkintas, kiek primiršęs tėvynės praradimą, arba jau savo atsidūsimuose ir mintyse ne-

(Nukelta į 7 psl.)

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Pres.

2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083

PLENTY OF FREE PARKING SPACE

7% Mokamas už 4 m. sertifikatus Minimum \$5,000	6 1/2% Mokamas už 1 m. sertifikatus Minimum \$1,000	5 1/4% Mokamas už investavimo sąskaitas
--	--	---

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELLO NUOSIMČIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami kas 3 mėnesiai

VALANDOS ANTRAD IR PENKTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiad. uždaroma 9 v. r. iki 9 v. v.
PIRMAD IR KETVIRTAD

JEI JOS NORITE SIŪSTI SIUNTINIŲ DOVANAS I LIETUVĄ IR ĮVAIRIUS USSR KRAŠTUS, naudokitės patarnavimu plačiai žinomos firmos

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.
(LICENSED BY VNESHPOSYLTORG)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA: 1776 BROADWAY, NEW YORK, N. Y. 10019 Tel. — 581-6590; 581-7729

Siuntiniai, siunčiami per mūsų firmą, paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuotas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigoje, gavėjas NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių krautuvis, Jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinkimui įvairiausių daiktų, taip pat maisto produktų, odos avalynės ir kitų daiktų.

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.
Affiliated with PODAROGIFTS, INC.

Pirma užsakymus butams, automobiliams, dovanų pažymėjimams, motociklams, šaldytuvams, televizijoms, įvairioms kitoms sovietinėms prekėms, kurias galite užsakyti Lietuvoje ar USSR gyvenantiems giminiams. Papildomų žinių teiraukitės mūsų pagrindinėje įstaigoje ar bet kuriame mūsų skyriuje. Atidaryta kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto iki 4 valandos popiet.

MOSŲ SKYRIAI

Allentown, Pa. — 126 Tilghman Street	435-1634
Baltimore 31, Md. — 1900 Fleet Street	342-4240
Brooklyn, N. Y. 11215 — 485 McDonald Avenue	467-6463
Buffalo 12, N. Y. — 701 Fillmore Avenue	895-0700
Chicago 22, Ill. — 1241 No. Ashland Avenue	486-2818
Chicago, Ill. 60629 — 2608 West 69 Street	923-2787
Chicago, Ill. 60609 — 1835 West 47 Street	376-6755
Cleveland 13, Ohio — 1028 Kenilworth Avenue	771-0696
Detroit 12, Mich. — 11601 Jos Campau Avenue	365-8780
Farmingdale, N. J. — Freewood Acres Rt. 9	363-0494
Hamtramck, Mich. — 11339 Jos Campau Avenue	365-6740
Hartford 6, Conn. — 122-126 Hillside Avenue	240-6216
Los Angeles 4, Calif. — 159 So. Vermont Avenue	385-6330
Newark, N. J. — 378 Market Street	642-2432
New York 3, N. Y. — 78 Second Avenue	674-1540
New York 3, N. Y. — 141 Second Avenue	475-7430
Philadelphia 23, Pa. — 631 W. Girard Avenue	769-4507
Rahway, N. J. — 47 East Milton Avenue	381-8900
South River, N. J. — 41 Whitehead Avenue	257-6320
Syracuse, N. Y. 13204 — 515 Marcellus Street	475-9746
Trenton 10, N. J. — 1152 Deutz Avenue	392-0308
Utica, N. Y. — 963 Bleeker Street	732-7476

PRANEŠIMAS

Už sertifikatus mokame:

7 1/2% 4-riems metams už \$10,000.00 ar daugiau
6 3/4% 30-čiai mėnesių už \$1,000.00 ar daugiau
6 1/4% 1-riems metams už \$1,000.00 ar daugiau

Pagal susitarimą, dividendus galime pristūsti kas mėnesį arba kas ketvirtis metų.

VĖLIAVOS DUODAMOS NEMOKAMAI padėjus \$50.00 ar daugiau taupymo sąskaiton. Gausite vieną amerikietišką ir antrą pagal pasirinkimą lietuvišką, vokišką, ispanišką, itališką, čekišką, lenkišką, airišką, konfederatė arba ekologišką su stovu.

PAS MUS NE VISI TARNAUTOJAI YRA LIETUVIAI, BET KIEKVIENAM SKYRIUJE GALIMA SUSIKALBėti LIETUVISKAI.

Saint Anthony Savings

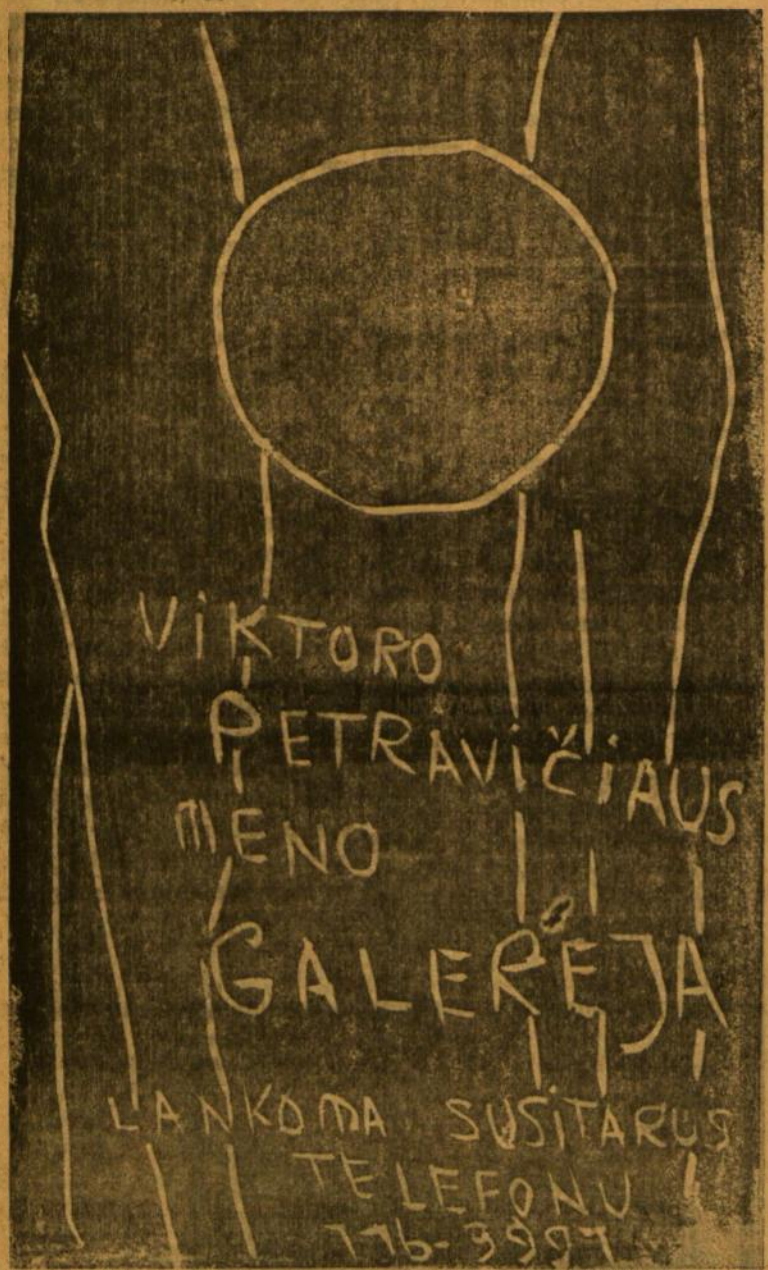
1447 SOUTH 49th COURT
CICERO, ILLINOIS 60650
PHONE 656-6330

Joseph F. Gribauskas, Vedėjas

OFFICE HOURS
Daily 9:00 to 5:00; Monday 9:00 to 8:00
Saturday 9:00 to 1:00; Wed. & Sunday Closed

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai, pritalkinti paveikslams ir skulptūroms, rėmai — metalu aplieti rėmai.
2400 So. Oakley Ave., Chicago
Tel. Virginia 7-7258-59

Aldona Petravičienė Viktoro Petravičiaus galerijos Chicagoje plakatas

Nauji leidiniai

• **SKRAIDANTIS PARŠIU-KAS.** Eiliuota pasaka. Parašė Birutė Pūkelevičiūtė. Ilustravo Kazys Veselka. Išleido "Darna" Chicagoje 1974 m. Leidinys 36 psl., kaina \$1.50, gaunamas ir "Drauge".

Šis drąsusis lakūnas Kriukšius, be abejojimo, mažajam skaitytojui jau pažįstamas, nors knygelėje dar ir nematytas. Jis girdėtas puikioje eiliuotoj pasakų plokštelėje "Žirginėliai". Mažajam lietuviui buvo ir yra vienas malonumas klausytis ten jo nuotykių ir pažinti iš jų mokytis. Dabar jau visa tai spalvotai iliustruotoje knygelėje. O tų iliustracijų kiekviename puslapyje! Kazio Veselkos šmaikščiai ir kūrybingai jos nubrėžtos, simpatiškos Kriukšiuo veidėlis tiesiog spindi įvairiausių nuotaukų grimasose.

Gi pati talentingai Birutės Pūkelevičiūtės suiliuota pasakėlė yra vienas bene gražiausių šios rūšies skaitinių mūsų mažiesiems. Rodos, ko netrūksta baltaaplaukiui Kriukšiuui!

Maudė jį mama kas rytą — Tesku, plesku, a-ta-ta... Ir ausis, ir uodegytę Prausė kvėpiantią putą.

Bet Kriukšius nelaimingas.

Vai, kodėl jis nelaimingas? Ko gi tam paršiukui stinga? Kastuvelių žarsto smėlį — Smėlin byra ašarėlės.

Jo netraukia net sūpynės, Verkia, mamą apkabina: Oi mamytė! Oi mamytė! Kaip norėčiau aš siraityti! Skraido šarka ilganosė, Skraido varna, skraido kuosa, Skraido pėmpė ir garnys, Ir gegutė, ir genys. Net žvirblukas, tas žiopliukas,

Laimingesnis už paršiuką... Aš tik vienas, kriuk-kriuk-kriuk, Aš sparnelių neturiu.

Ir užsimano Kriukšius būti lakūnu. Ir prasideda jo šau-nios, lakūniškos laimės ir nelaimės... Jų visų čia nė neįmanoma papasakoti. Reikia patiems knygelėje paskaityti ir pamatyti.

Birutės Pūkelevičiūtės eiliuotos pasakos viršelis, pieštas Kazio Veselkos.

• **LAISKAI LIETUVIAMS,** 1974 m. rugsėjo mėn. Nr. 9. Lietuvių jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaguoja Juozas Vaišnys, S. J. Redakcijos ir administracijos adresas: 2345 W. 56th St., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata \$ 5.00.

Naujame numeryje rašoma apie vienašališką pažūrą į moterį; užgriebiamas Kanto filosofija; aktualiam straipsnyje svarstoma, kas padeda ir kas kenkia lietuviškajai išveivai; minima poeto Francesco Petrarco 600 metų mirties sukaktis ir kt. Numeris iliustruotas neseniai Lietuvoje statyto bažnyčios "Eglė žalčių karalienė" nuotraukomis.

• **ATEITIS,** 1974 m. Nr. 5. Lietuvių katalikų jaunimo žurnalas. Redaguoja kun. Jonas Staškevičius, 941 Dundas St., W. Toronto 3, Ont., Canada. Administruoja Juozas Polikaitis, 7235 So. Sacramento Ave., Chicago, Ill. Metinė prenumerata JAV ir Kanadoje \$ 7.00, kitur — \$ 5.00.

Žurnalo puslapiuos keliamas klausimas: ar ateitininkai tinka šiems laikams; duodami šv. Tėvo žodžiai jaunimui Pašaukimų dienos proga; pristatoma JAV Lietuvių katalikų tarnyba; daug savos kūrybos, žinių ir moksleivių ateitininkų kuopų veiklos, daug iliustracijų - nuotraukų.

Filmų įvairumai

Prancūzas vaidina rabiną, bėgantį nuo arabų

STASE SEMENIENE

"THE MAD ADVENTURES OF RABBI JACOB" yra smagus, prancūziškas farsas, 20th Century-Fox pastatytas juokingas žiūrovus dvi juos kontinentuos.

Paryžiuje, Prancūzijoje, teko pastebėti liepos mėnesį visame meste iškiljuotus plakatus apie "rabiną" Jacobo pakvaistčius nuotykius. Taipgi, Barcelonoje, Ispanijoje, milžiniški skelbimai, tuznais iškabinoti požeminėse stotyse, šaukė apie to "žydėlio" išgyvenimus.

Ir taip anas pėsnuotas (su žandėnom) žydas atsivijo mane ligi Chicago, kur rugpjūčio pabaigoje Carnegie teatre įvyko šio filmo premjera.

Tas nuotykingas farsas sukasi apie visą eilę komiškų klaidų ir netikras asmenybes.

Reklamos skelbia, kad filme yra "tūkstantis ir pusė" žadų užimančių juokų.

Ir taip komiškai intriga pradeda rutulioti, kai mūsų herojus pasirodo nesąs ne tik rabinas, bet ir net ne žydas, o geras katalikas.

Tas didvyris yra Victor Pivert, plinkas ir nedidukas, vidutinio amžiaus užkietėjęs prancūzas, kurį ir suvaidino Prancūzijos populiariausias aktorius-komedijos žvaigždė Louis de Funès. Šis cholerikas yra "bourgeois", dantimis įkandęs į savo rasę, pilnas pasididžiavimo savo tautybe ir katalikybe. Jis ne sąs šališkas, aiškiai pats, bet vargas tam ir galiesčio vertės, kas nėra prancūzas ir katalikas. Jo šoferis, Salomon, yra žydas, kuris filmo pradžioje veža savo poną iš užmiesto į Paryžių, jo dukters vestuvės. Čia ir prasideda visa serija nutikimų. Įvyksta automobilio katastrofa, bet šoferis atsinaudo padėti, nes jau penktadienis, galai nusileidus, ir jau prasidės "šabas", kada žydai ortodoksai nebedirba.

Prancūzas pats besikanydomas iš nelaimės, užklumpa teroristai iš Vid. Rytų revoliuciniui tolimai, tariant viena iš jų politinių vėdų, iš kurio nori išgauti žinią apie pagrindinį. Norėdamas pabėgti, Victor Pivert persirengia ortodoksui rabinu, kurį palaiko rabinu, grįžtančiu iš JAV-ų po 30 metų iš savo tėvų krašto, į sūnėno "bar mitzvah" (jo šoferio gimtadienis). Arabai "rabiną" pagauva, laiko iškaiti ir... išmėga pabaiga — suapėja į dukters vestuvės.

• **LAIVAS,** 1974 m. rugsėjo mėn. Nr. 9. Religinio ir tautinio gyvenimo mėnesinis žurnalas. Leidžia lietuviai marjonai. Redaguoja kun. J. Vaškas, MIC. Redakcijos ir administracijos adresas: 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata JAV ir Kanadoje \$ 4.00, kitur — \$ 5.00. Ši kartą pabrėžtina: Sakramentu Kongregacijos instrukcija apie Eucharistiją; kunigas indėnu tarpe; Aleksandro Solženicino balsas tyruose; islamičiai; Mergelės Marijos užgimimo šventę; šv. Metu malda; Ar velniui reikia advokato; šventieji arba Jubiliejiniai metai; Siekti tobulybės reikia kiekvienam; Kas naujo religiniam pasauliui ir kt.

• **AKIRACIAI,** 1974 m. birželio mėn. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Leidžia Viewpoint Press, Inc., 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629. Redaguoja kolektyvas. Metinė prenumerata \$ 6.00.

Be kita ko, į "Akiračių" klausimus atsako istorikas Juozas Jakštas; aptariami praėjusių metų įvykiuose pasirodę mūsų poezijos rinkiniai bei Poezijos pavasario dienos Chicagoje.

• **Alfonso D. Petratis — Lucia Jodelis, MOKYKLINIS LIETUVIŲ - PORTUGALŲ KALBŲ ŽODYNAS.** Išleido BLE Akademiniis sambūris. Spaudė "Mūsų Lietuva", Sao Paulo, Brazilijoje 1974 m. Žodynas 184 psl., kaina 15 krizeirų. Norintys žodyną įsigyti gali rašyti šiuo adresu: "Nossa Lituanica", Rua Juatindiba, Parque da Mooca, 03124 Sao Paulo, SP, Brazil.

Filmo stilui, atrodo, turėjo įtakos negarsiniai filmai su jiems charakteringais persirengimais, įvairiausia mimika, nuolatiniiais vykymaisiais, ramėgtais triukais, siaubingom padėtim ir kitom komiškam scenom. De Funès to komiško vežimo neapverčia, bet jį sėkmingai išveža. Jis pats gyvenime atradęs "komiškąją gyslelę", peržengęs 40-tą amžiaus slenkstį, savo pirmame stambiame filme pasirodęs, kai buvo pusamžio (50 m.), o dabar pasirodo, lyg prancūziškas Charlie Chaplin.

Jis yra nuolat baisiai nekantrus, greit supyksta, alkoholis tikis ir nepaprastai egoistiškas. Visa, kas įvyksta ir nepasiseka, yra tik vienas įrodymų atsiremti į jo gerai išdė-

tytų planų griuvėjus. Jis pasirodo ekrane kaip pilnai išvystytas ir iškart gerai suprantamas charakteris, nes, visiems nuotykiams žaibo greittumu pralenkiant, nei charakterio išvystymui, nei bet kokiam išdėstymui nebelaika laiko.

Prancūzijoje ši komedija laikoma viena pačių geriausių šiais metais netgi daugiau — seniai tokios nematyta. Atrodo, prancūzams Victor Pivert griežti šališkumai atrodo tipingi ir juokingi. Ir nors šis filmas pasiekė didžiausio pasisekimo Paryžiuje, kur daugelį metų jau nėra ko nors panašaus patirta, vargiai, ar jis sukelia tokį furorą amerikiečių, o tuo labiau mūsų, Lietuviškai auditorijai. Netgi tokia prancūzo malda: "Šventas Antanas iš Paduvos, pagelbėk man, o aš tau pažadu pasisamdyti šoferį gerą kataliką, kaip tu esi ir kaip yra Dievas!"... neatrodo mums juokinga, kaip paryžiečių. Filmas klasifikuotas b — bendrai publikai.

SOLŽENICINAS — TARP LABIAUSIAI SKAITOMŲ

Jau eilė savaitių, kai Nobelio laureato Aleksandro Solženicino knyga "The Gulag Archipelago" yra tarp labiausiai perkamųjų knygų JAV-se. Šis veikalas to yra labai vertas. Dar nei vienoje ligi šiol išleistoje knygoje nebuvo surinkta tiek daug faktų apie barbariškus areštus Sovietų Sąjungoje, apie žiauriausius tardymus ir kankinimus apie sunkiausias sąlygas bolševikų kalėjimuose, apie baisų žmonių naikinimą, išnaudojant juos iki paskutinio jėgų lašelio vergų darbo stovyklose. Ir visa tai perteikiama žmogaus, turinčio išskirtinį literatūrinį sugebėjimą.

Veikalas apima beveik 40 metų laikotarpį: nuo 1918 iki 1956 metų ir čia paliečiama tiek daug temų, kad vien suminėtu vardu ir dalykų alfabetinis sąrašas apima 40 puslapių, o visa knyga, gana smulkia šriftu, turi 660 puslapių. Jeigu mūsų vyresnioji kar-

ta daugiau pažįsta bolševikų kruviną žiaurumą, žmogaus teisių laužymą, tautų naikinimą, tai priaugančioji karta su dideliu tikrumu visa tai mato šioje knygoje. Hamper and Row išleistoji kišeninė laida tekainuoja 1 dol. 95 ct. ir tai gali būti visiems prieinama.

Mums dar svarbu, kad daugelyje šio veikalų vietų primenami lietuviai ir atskleidžiama visa eilė liūdnų faktų apie mūsų kancias raudonųjų priepasidėjus.

LIETUVIS DAŽYTOJAS

4612 S. Paulina St.

(Town of Lake)

Darzo namus iš lauko ir iš vidaus.

Darbas garantuotas.

Nuo 5 iki 8 val. vak.

skambinti YA 7-9107

STASYS ŠAKINIS

STANDARD FEDERAL... FINANCIAL FRIEND OF THE FAMILY

7 1/2% YEARLY CERTIFICATE ACCOUNTS* \$5,000 Or More 4 Year Maturity YIELD INCREASES TO 7.26% on interest accumulated for 1 yr.	7% YEARLY CERTIFICATE ACCOUNTS* \$1,000 Or More 4 Year Maturity YIELD INCREASES TO 7.25% on interest accumulated for 1 yr.
6 3/4% YEARLY CERTIFICATE ACCOUNTS* \$1,000 Or More 30 Month Maturity YIELD INCREASES TO 7.08% on interest accumulated for 1 yr.	6 1/2% YEARLY CERTIFICATE ACCOUNTS* \$1,000 Or More 1 Year Maturity YIELD INCREASES TO 6.81% on interest accumulated for 1 yr.
5 3/4% YEARLY CERTIFICATE ACCOUNTS* \$1,000 Or More 90 Day Maturity YIELD INCREASES TO 6.00% on interest accumulated for 1 yr.	5 1/4% YEARLY PASSBOOK SAVINGS Interest Paid to Date of Withdrawal YIELD INCREASES TO 5.39% on interest accumulated for 1 yr.

*A substantial interest penalty is required for early withdrawal.

STANDARD FEDERAL SAVINGS
 4192 Archer Avenue (at Sacramento)
 Chicago, Illinois 60632 — 847-1140

Celebrating our 65th year
 Assets over \$200,000,000.00
 Reserves over \$18,000,000.00

Member Federal Savings and Loan Insurance Corporation

PLOKŠTELĖS, GAUNAMOS "DRAUGO" ADMINISTRACIJOJE

Plokštelės pavadinimas	Artistai	Kaina
ANOJ PUSEJ NEMUNELIO	Dainos į plokštelę įrašytos Lietuvoje	\$5.00
AURELIA	A. Jūratė Paukštelis	(Stereo) \$5.00
DAINOS	Aldona Stempuzienė	(Mono) 7.00
DAINOS LIETUVAI	Salomėja Cerienė	(stereo) 6.00
GINA CAPKAUSKAS dainuoja		
LABĄ RYTĄ	New Yorko Lietuvių vyrų choras "Perkūnas"	(Stereo) 6.00
LIETUVISKA KAMERINĖ MUZIKA	Choro vadovas V. Strolia	(Stereo) 6.00
LIETUVIŲ TAUTINIAI SKOJAI	Izidorius Vasyliūnas, 2 pl.	\$15.00
	(Išleido L. Bendr. kultūros Fondas)	(Stereo) 5.00
		(Mono) 4.50
LIETUVOS KANKINIŲ KOPLYČIOS VAIKAI	(Išleido Liet. Vyčiai)	5.00
NE PASVENTINIMO ISKILMES	Philadelphia Lietuvos choras "Viltis"	(Stereo) 6.00
OF TOLI TOLI	Modernūs kūriniai, atliekami Tamošino orkestro	
ĮORIEVIŲ KELIAI	ir solistų	5.00
	(S. Barcus)	4.95
	N. Ščiukaitė	\$6.00
RADIO VAKARUSKININKES DAINUOJA		
SVAJONIŲ ŽEMĖ		5.00
SILUVOS MARIJOS KOPLYČIOS PASVENTINIMO IR RELIGINIO KONCERTO MOMENTAI		5.00
ŽIRGINELIAI		5.00
DAINOS	A. Trečiokas	5.00
GRJŠIM, GRJŠIM	Kvartetas "Viltis"	(Stereo) 5.00
MUZIKA FRANZ LISZT	Pianistė Julija Rajauskas	(Stereo) 6.00
KETURI AUTORAI: Poezija ir proza:		
LITERATŪROS VAKARAS	III-sis	5.00
SEK PASAKĄ	IV-sis	5.00
RINKINYS 25	Laima Rastenyte	5.00
26	A. Dvariono muzika	5.00
27	A. Šabanauškas dainuoja	5.00
28	P. Dėdė-Grauzinis-Volteraitė	5.00
	Karo muz. orkestras ir kiti	5.00
		(Mono) 5.00
		10.00
	Stasė Klimaitė	(Mono) 5.00
	Vyrų kvintetas "Baltija"	\$5.00
	Br. Jonušas. Maršai	\$5.00
	atlieka šv. Kazimiero parapiljos choras	\$5.00
	Dirigentė A. Kaulinytė	Stereo \$6.00
	Algerd Brazis ir Zibuoklės	(Stereo) \$5.00
	New Yorko Vyrų oktetas	(Stereo) 5.00
	L. Juodytė ir gitara	(Hi-Fi) 5.00
	L. Juodytės dainavimas	(Hi-Fi) 5.00
	Janina Nomelkaitė-Armonienė	(Stereo) 5.00
	L. Stukas, Zibuoklės, Rūtės ir parapiljų ansambliai	(Stereo) 5.00

(Illinois valstybės gyventojai prie tų kainų pridėkite 5% taksų mokesčiams ir 25 centus persiuntimui.)

Užsakymus siųskite: DRAUGAS
4545 W. 63rd Street
Chicago, Ill. 60629

UŽSISAKYKITE DABAR TIK PER INTERTRADE EXPRESS CORP. GERIAUSIĄ DOVANĄ SIŪSTI Į LIETUVĄ

dabar, kaip niekad anksčiau

SPECIALŲS RUBLIŲ PAŽYMEJIMAI

INTERTRADE EXPRESS CORP. pirmąsias pasakė apie tai, o jūs giminės pritarė.

Su specialiu rublių pažymėjimu jūs giminės gali gauti viską, ką tik nori, už dalelę reguliarios kainos. Tai tas pat, kai jėiti į krautuvę su 100 dol., ir už juos gauti 200 dol. ar 300 dol. vertės prekių, o gal net daugiau.

INTERTRADE EXPRESS CORP. mielai jums nemokamai prisius įrodymą. Specialių rublių pažymėjimus galima paversti į reguliarius rublius aukščiausiu kursu.

SU PILNA GARANTIJA

GERIAUSIAS PATARNAVIMAS

Pažymėjimai pristatomi maž daug per tris savaites. Vieno spec. rublio kursas yra \$2.00.

TAS KURSAS APIMA VISKĄ NERA JOKIŲ KITŲ MOKEJIMŲ.

REIKALAUKIT MOSŲ NEMOKAMO ILLUSTRUOTO KATALOGO

Užsakykite dabar.

Užsakykite tik per

INTERTRADE EXPRESS CORP.

125 East 23rd Street

Penktas aukštas

New York, N.Y. 10010

Tel.: 982-1530

LABAI SVARBU AUTOMOBILIAI

Pilnai garantuotas greičiausias pristatymas

Pasirinkite iš šių naujų modelių

ZHIGULI VAZ 2101 US \$3494.00

NAUJAUSIAS PAGERINTAS EXPORT MODEL

ZHIGULI VAZ 2103 US \$4007.00

ZHIGULI VAZ 2102 STATION WAGON US \$3553.00

EXPORT MODEL MOSKVITCH 412 IE US \$3544.00

MOSKVITCH 408 IE US \$3259.00

MOSKVITCH 426 IE STATION WAGON US \$3698.00

MOSKVITCH 427 IE STATION WAGON US \$3968.00

ZAPOROZHETS ZAZ 968 US \$2234.00

ZAPOROZHETS ZAZ 968 E US \$2389.00

REIKALAUKIT SPECIALIŲ BIULETENŲ SU AUTOMOBILIŲ PAVEIKSLAIS, APARTAMENTAIS, NAUDOTAIS ROBAIS SVECIAMS IŠ USSR

REIKALAUKIT MOSŲ SPECIALIAUS BIULETENIO

MES TURIM 28 METŲ PATYRIMĄ

SLAIME BIZNYSŲ IR TAIP PAT TURIM TŪKSTANŲ PATENKINTŲ KLIENTŲ.

Kultūrinė kronika

SKULPTORĖS ELENOS GAPUTYTĖS KŪRYBA TARP DEŠIMTIES

Londonė (Anglijo) gyvenančios mūsų skulptorės Elenos Gaputytytės kūryba reprezentuojama dešimties dailininkų grupės, pasivadinusios save INNER EYE informaciniame leidinyje. Jo puslapiuose duodama kiekvieno dailininko biografines žinios, surengtų parodų vietos ir laikas. Leidinyje taipgi rodoma kiekvieno po kelias dailės darbų nuotraukos. Mūsų šie E. Gaputytytės atstovauja trys skulptūros.

Ši dešimties grupė labai įvairi tiek stiliais, tiek kryptimis: kiekvienas jų individualistas ir eina savo keliu. Vieni iš jų yra tikri britai, kiti gimę Vokietijoje, treči Paryžiuje, Kanadoje, Jungtinėse Amerikos Valstybėse, Lietuvoje. Leidinyje duodama grupės ir pavienių dailininkų adresai ir nuotraukose rodomų dailės darbų kainos. Suinteresuoti šia grupe ir dailininkais adresais gali pasinaudoti. Grupės adresas: BCM — INNER EYE, London, WCIV 6XX, England. Pačios skulptorės Elenos Gaputytytės adresas: 33 Larnach Road, London W6, England. Telef. 01—385—7057.

DAIL. ROMAS VIESULAS DALYVAUS GRAFIKOS BIENALĖJE, ISPANIJOJE

Dail. Romas Viesulas su žmona Jūra ir sūnumi Tauru šią vasarą viešėjo Romoje, Italijoje, kur dailininkas dėsė vasaros semestrą Temple universitete. Vasaros gale Viesulai grįžta Philadelphiajį.

Ši rudenį dailininkas yra pakviestas dalyvauti tarptautinėje grafikos Bienalėje, Segovijoje, Ispanijoje.

PIRMĄ KARTĄ DAINUOS CHICAGOJE

Solistė Ona Birutė Aleksaitė, šiuo metu gyvenanti Bostone, Margučio pakviesta, spalio 13 d. koncertuos Chicagoje. Sol. O. B. Aleksaitė, gimusi Suvalkų trikampyje, yra baigusi Varšuvos muzikos konservatoriją.

DRAMOS IR OPEROS RŪPESČIAI IR DŽIAUGSMAI OKUPUOTOJE LIETUVOJE

Nėra paslaptis, kad netrupoje pastarųjų metų virtinėje okupuotos Lietuvos dramos teatrai daugeliu atžvilgių buvo pralenkę operą. Aplamai pokario dešimtmėčiai opera akinančiom šviesom niekada taip ir nesublizgėjo. Net buvo teisinamasi, kad nėra tinkamų rūmų. Šiuo metu jau yra pastatyti imponantiški operos ir baleto teatro rūmai Vilniuje, juose jau repetuojama ir rengiamasi iškilmingam atidarymui. Po to gal švystelės ir operos bei baleto menas, jeigu ji tik neims daryti visokių partinių cenzorių rankos, kaip jos jau baigia sužlugdyti dramos teatrų ir dramaturgų polėkius. Akivaizdžiai dramos situacija užsimena Rašytojų sąjungos teatro ir kino dramaturgijos komisijos pirmininkas Viktoras Milūnas, Vilniaus savaitraščio "Lietuvos rytas" rašantis: "Lietuvos dramos teatras, kaip ir kitas, yra pralaimėjęs, kaip ir kitas, yra pralaimėjęs, kaip ir kitas, yra pralaimėjęs".

"Pagalvojus, kad per praėjusią sezoną visuose respublikos dramose teatruose buvo pastatyti tik du spektakliai pagal originalias pjeses, daros tiesiog neįtikėtina. Tokios "nederliaus" nepamenu. Niekada panašaus nebuvo nei pirmajais pokario metais, kai mūsų dramaturgija žengė pirmuosius žingsnius ir dramaturgus galėjai pirštais suskaičiuoti."

Kodėl taip yra, Viktoras Milūnas negali pasakyti ir parašyti. Tačiau ir mums išeivijoje ir teatro lankytojams tėvynėje ir be parašymo aišku, kad tik prisimeni režisieriaus Jurašo ir kitų daliai bei partijos įsakus, nurodantiems kokią turėti būti tarybinė literatūra.

Elenos Gaputytytės (g. 1927)

Saulės garbintojai

ISEIVIJOS LITERATŪROS POSŪKIAI "TEN" IR "ČIA" LŪŽIUOSE

(Atkelta iš 5 psl.)

daras iš to per didelės tragedijos?

Išsiviskimas turi du, pritaipimo ir nepritaipimo prie aplinkos, skausmus. Abu yra jam skausmingi, graužią jo sąžinę šitaip. Jei jis kratosi savo papročių ir nori pritaipyti, jis jaučiasi esąs neigiamas. Bet jei jis nemoka ir nesugeba pritaipyti, tai jį kiek ramina, jis jaučiasi tada esąs pusiau teigiamas. Jei jis sugeba pritaipyti ir tuo džiaugiasi, jis žino, kad jis yra neigiamas, bet praktiškai ir ekonomiškai kai ką atlieka ir gal dėl to laimingas? Toks yra išeivio hamletiškas rebusas.

Rašytojams, tokį pritaipimo prie aplinkos rebusą pašalinus, gali atrodyti, kad kūrinys išsilaikys iš psichikškai ir politiskai sunkiai išsprendžiamos jam enigmatos ir problemos ir pakils tada į kiek neutralius orus, kur jis kiek aiškiau matys išeivį — herojų — ar neherojų ir galės pasijuokti ir verksti ir liūdėti jau nebūtinai išeiviškom ašarom. Ir nuo tokių eksperimentų jo herojus išeis sunormalėjęs, kiek universalesnis. Tai naujas posūkis ir jis mėgiamas, tačiau su ironija, su pasityčiojimu, kuris apsaugo nuo banalumo, patoso, melodramatiškumo, sentimentalumo. Kažkas tuo laimiama, lyg rašytojas tvirtiau būtų atsistojęs ant kojų, rankom įsiremęs į šonus.

"... Namelį pasistatė, rūtom apsisėję ir tariatės išmėlė Ameriką..."

... Vilė smakru parodo Edvardo pusėn ir įsiremia rankom į šonus.

A, ta poza! Pro madingą suknią, pro žybiojančius auskarus — akimirksniui susiplūdė Palėmono plytinės darbininkės ir Kazlų Rūdos durpyno mergos, susistumdę siaurojo geležinkelio stotelėj, ir turgaus bobos, susirieję dėl geresnės vietos, kai jos įsispėdžia svogūnuotom rankom į klubus... Lygiai, kaip dabar stovi Vilė, pasirušusi kautis su savo vyru". (B. Pūkelevičiūtė, "Naujųjų Metų istorija")

Nedrįstume net spėti, kur pasuks ironiškas "čia" ir "ten" kelias, kaip jis plėtosis ir kokia įvairi bus jo raida prozoje. Ji jaučiamas šiek tiek ir poezijoje; atsiranda eilės, kurios kratosi sentimentalumo ir kurios turi savo priežastį; ironija — karti.

ti, kaip tyruos taškas. / Kurį sumynė karavanas" (B. Brazdžionis "Pavasario terapija" 1974, pavasaris).

Bet gal arčiau išeivinės dvasinės gilumos yra tokie žodžiai, kurie, matydami, kas vyksta šių dienų pasaulyje ir savo pasąmonėje, nesustoja jo mylėję. Ir satyra tampa tada tokiu posūkiu, iš kurio galėtų skolintis ir mūsų naujausioji proza išeivijoje.

"Meile, meile, / Tu esi man sunki, / Nepakeliamas našta. (...) Ir dabar aiškiai matau, / Kad be tavęs pati žemė / Būtų nevaisinga ir tuščia, / Būtų atšiauri ir nesvetinga trėmtis, (...) Kai tu esi kieta, / Šalta ir abejinga. / Tada tave pajuntu visoje didybėje... / Jei tu būtum saldi, / Banali ir kasdieniška. / Tai man rodo, / Kad tokia meile tik sekli dvasia. / Tik menka būtybė / Galėtų tenkintis ir džiaugtis... / Daugiau tu esi tikrai / Žmogaus alstrų / Sumaitotas ir iškreiptas / Gašlumo štabas... / Visuotinė tarša / Tave užliejo, / Ir man baisi tavo kovos, Tavo agonija..."

Šios eilės yra J. Aisčio, rašytojo GWU ligoninėje, 1972 m. vasarą ir pavadintos "Meilės agonija". Bet ar jose aprašyta mei-

lė yra tarp vyro ir moters? Tikriausiai tai savo krašto meilė, kuri yra jam davusi jėgų, palengvinusi ir įprasminusi tremties dienas. Meilė čia kraštui simboliška, ir jo mintys, kas dedasi pasaulyje, turi ironijos, bet tai gili, rimta "agoniška ironija": Kenč'u fiziniai ir dvasiniai, viską matau, bet myliu.

Ir ar tai ne idealus kelrodė išeivijos ateities ČIA ir TEN rimtai rimtai prozai, lyg testamentas, kurį mums parašė ir nurodė didelis poetas beveik savo mirties patalė? (Žiūr. Draugas 73, bal. 7) ir kuris galėtų būti laiks nuo laiko ištisai perspausdintas?

Bet, nežiūrint, kiek mintyse bus grįžtama į TEN, į paliktą kraštą, kiek rašte apie tai bus vartojamos išsivežtos tradicijos, grožinis išsiviskimas, veiklas neliks be savo specifinės spalvos. Jis gal bus iš populiarios grupės, gal iš forminės, gal iš visuotinės, aprašas ne Lietuvius, net kosmopolitinius, kuriuose eksperimentuojama ir nešališkai lavinamas išeivio pastabumas, jo platesnis požiūris į aplinką ir vietinius žmones? Bet jis vis grįžta ir prie išeivio (kaip prieš 30 metų), šiandien

gal su ironija, satyra, bet grįžta ir vis geriau stengiasi jį pavaizduoti.

Nes be išeivio, pagal Aistį, ir "pati žemė būtų nevaisinga ir tuščia, būtų atšiauri ir nesvetinga ir trėmtis".

O visi posūkliai ir lūžiai — tradicinis, populiarus, forminis, visuotinis — su satyra ar su aiškią "agoniška ironija", tikėkimės, vis įdomiau, giliau ir atel-

ty nušvies kelią išeivio raštui, ir skaitytojo bus visa tai supras-ta ir mėgiama.

ISLANDIEČIAI GIMININGI AIRIAMS

Britų medicinių tyrimų serologinė laboratorija, ištyrusi islandiečių kraują ir genetinius duomenis, priėjo išvados, kad islandiečiai ir airiai yra giminingi.

1974 DUSTER 2-DOOR HARDTOP — \$2,695.00

• Mes stengiamės duoti Lietuviams geriausią patarnavimą ir geriausias pirkimo sąlygas.

• Turime jaunuoliams mašinų (Cadillac, Buick ir kitų, taipgi ir importuotų) pradedant nuo \$50.00.

BALZEKAS MOTORS
4030 So. Archer Avenue Tel. VI 7-1515

FRANK'S TV and RADIO, INC.

RADIO IR STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAISYMAS
240 NO HALSTED STREET TEL. — CA 5-7252
VIDEIS PASIRINKIMAS (VAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS APARATŲ
APAI VONNE PER PUSIŠKIO APARATŲ)

Laidotuvių Direktorai
MAŽEIKAS & EVANS
6845 SOUTH WESTERN AVENUE
TRYŠ MODERNIŠKOS
AIR CONDITIONED KOPLYČIOS
MASINOMS VIEIA
REpublic 7-8600 REpublic / 860

E U D E I K I S

DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
Laidotuvių Direktorai

TRYŠ MODERNIŠKOS KOPLYČIOS
4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9352
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas YArds 7-1741

P E I K U S

MARQUETTE FUNERAL HOME
— TEVAS IR SŪNUS —

TRYŠ MODERNIŠKOS KOPLYČIOS
2533 West 71st St. — Telef. GROvehill 6-2345-4
1410 S. 50th Ave., Cicero TOWNhall 3-2108-09
AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

ANTANAS M. PHILLIPS

5307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-340

STEPONAS C. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNOS

2314 W. 23RD PLACE Tel. Virgilia 7-6677
424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1212
11023 Southwest Highway Palo Alto Hills Ill. Tel. 974-441

PETRAS BIELIONAS

1348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 3-36

POVILAS J. RIDIKAS

3854 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-191

JURGIS F. RUDMIN

1319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1188-8

VASAITIS — BUTKUS

146 S. 40th AVE. TELER. Ill. Tel. 4-1000

PODAROGIFTS, INC.

PRIMENA, KAD

DABAR PATS TINKAMIAUSIAS LAIKAS SIŪSTI

DOVANAS SAVO GIMINĖMS

į Lietuvą ir USSR Kalėdų šventėms:

MOTOCIKLUS, SALDYTUUVUS, SKALBIAMAS MACINAS, TELEVIZIJOS APARATUS, KAMERAS, SIUVAMAS MASINAS, BALDUS.

Taip pat drabužius, medžiagas, kailinius, rankinius laikrodžius ir maisto produktus.

Didžiulis automobilių pasirinkimas, pavyzdžiui,

- ZIGULI VAZ 2101
- ZIGULI VAZ 2102 — Station Wagon
- ZIGULI VAZ 2103 — Naujas Modelis
- MOSKVIC 408 — IE
- MOSKVIC 412 — IE
- MOSKVIC — Station Wagon 428, 427
- ZAPOROZEC ZAZ — 968
- ZAPOROZEC ZAZ 968-E

PODAROGIFTS, INC. yra VIENINTELĖ firma Amerikoje, siunčianti DOVANINUS CERTIFIKATUS per VNIESPOSYLTORGĄ be jokių tarpininkų ir t. t.

PODAROGIFTS, INC. yra VIENINTELĖ firma Amerikoje, pateikianti persiuntimo įrodymus, atitinkančius jos susitarimą su VNIESPOSYLTORGU.

Klientų patogumui užsakymus priima šios su mumis bendradarbiaujančios firmos:

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.
488 Madison Ave., New York, N. Y. 10022

GLOBE PARCEL SERVICE, INC.
723 Walnut St., Philadelphia, Pa. 19106

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.
1776 Broadway, New York, N. Y. 10019

arba mūsų pagrindinė kontora

PODAROGIFTS, INC.

240 FIFTH AVE. (tarp 27 ir 28 g.vės), NEW YORK, N. Y. 10001 — TEL.: (212) 685-4537

WAGNER & SONS

Typewriters, Adding Machines and Checkwriters

Nuomija — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virš 50 m. patikimas patarnavimas
5610 South Pulaski Road
Phone — 581-4111

KONCERTINĖS YPATINGAS

GITARAS

IR

KANKLES

DARŲ PAGAL UŽSAKYMĄ

IR

TAISO STYGINIUS MUZIKOS INSTRUMENTUS

KVIRINAS RUNIMAS

4914 W. Cermak Rd.

CICERO, ILL. 60650

Tel. — 652-3200

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENIS FOTOGRAFIJAMS IR MEGEJAMS

Daug sutapysite pirkdami čia įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai pigiai! Pinau užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir kėtvirtą vakarais iki 9 val

3314 West 63rd Street

Tel. PROspect 6-8998

Chicago, Illinois, 60629

Nuo 1914 Metų

Midland Savings aptarnauja taupymo ir namų paskolų reikalais visas mūsų apylinkes. Dėkojame Jums už mūsų parodytą pastikėjimą.

Mes norėtum būti Jums naudingi ir šioje.

Sąskaitos apdraustos iki \$20,000.00

Frank Zogas, President

5 1/4 %

All accounts compounded daily — Passbook Savings paid quarterly.

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

4040 ARCHER AVENUE CHICAGO, ILLINOIS 60632

PHONE: 254-4470

7 1/2 %

4 Years Savings Certificates Minimum \$5,000.

SPYGLIAI IR ROVELIAI

REDAGUOJA DR. S. ALIŪNAS

SPYGLIUOTINĖ ENCIKLOPEDIJA

Mokslo metus pradėdant, duodame enciklopedinių žinių, kad taip galėtume padėti mokiniams ir mokytojams, o ir šiaip lietuviškai visuomenei, patirti, ką reiškia vienas ar kitas žodis.

Abstraktas — meninėmis priemonėmis nieko nėvaizduojantis menas.

Absurdas — svetimos mintys, kurios nesutampa su mūsų.

Asketas — kuris jaučia malonumą, atsakydamas malonumų.

Abiturientas — viščiukas, ištiktines, kad padėjo kiaušini.

Abstinencas — žmogus, su šypsena žiūri į sudužusį degtinės butelį.

Advokatas — nekaltųjų teisininkas.

Aforizmas — koncentruota mintis, kurią atskleidus, galima parašyti novelę.

Aktorius — žmogus, pasmerktas valdybai net ir darbo metu.

Alimentai — mokesčiai už charakterių nesutapimą.

Ambicija — jautri vieta, į kurią gali pataikyti užsimėrkęs.

Anonimas — žmogus, literatas, nenoris nei pinigų, nei garbės.

Arbūzas — nutukęs agurkas.

Archyvas — biblioteka, kuria niekas nebesidomi.

Arklys — vienintelis žmogaus draugas, kuriuo gali būti.

Asilas — įstaigos vedėjas, gerias už savo pinigus.

Atsargumas — baimė netekti to, ką turi, ir gauti tai, ko nereikia.

Auksas — taurusis metalas, už kurį kainas gali dar kartą nužudyti Abelį.

— uošvė, kuri giria ne dukrą, bet savo žentą.

Aukso vidurys — mažiausia istorijos vėjų paliečiama vieta.

Atsiminimai — kūriny, liūpsinantis kūrėja.

— literatūrinė išpažintis, ne užmirštanti ir svetimų nuodėmių.

— priemonė jaunystės klaidoms užlyginti.

Badas — ideali dieta.

Biurokratas — asmuo, kurį pats geria ir kitam neduoda.

Bachas — kurio galybės nusilenkia net ir ateistai.

Balerina — žmonės vadovas, atvykus mokesčių kontrolieriams.

Despotas — žmona, verčianti vyrą plauti grindis, televizijai rodant beisbolo rungtynes.

Dogmatikas — netikintis, kad pelija ne vien tik duona.

Donžuanas — žmogus, kurio širdies troškimai netelpa vienos santuokos rėmuose.

Dubleris — žemesnės kokybės pavaiduotojas.

Dvideidis — žmogus, sergantis už dvi besirungiančias komandas.

Dulcinėja — paveikslas sapnuose po penkiolikos santuokos metų.

Diskusijos — papildomas laikas nespėjusiems išsimegoti per paskaitą.

Gidas — žmona, vedanti iš vaikių vyrą namo ir atliekanti aiškinamąjį darbą.

Gyvenimas — mokykla, kurios negali nelankyti.

Garas — vanduo, praradęs savitvardą.

Begėdis — laukiantis gražos iš

Barzda — velnio uodegos galas, perkeltas į garbingesnę vietą.

Begėdis — laukiantis gražos iš

Begėdis — laukiantis gražos iš

Begėdis — laukiantis gražos iš

Begėdis — laukiantis gražos iš

Begėdis — laukiantis gražos iš

dolerio.
Bestselleris — gero kūrėjo vidutiniška knyga eiliniam skaitytojui.

Beždžionė — įrodymas, kad ne visos beždžionės tapo žmonėmis.

Blaivininkas — kupranugaris dykumoje.

Boksininkas — mušeika, vieton kalėjimo gaunantis dolerius.

Brolis — tų pačių tėvų vėlyvesnės laidos modelis.

Bulvė — Sovietų Sąjungos gelbėtoja.

Būgnas — karjerą padaręs šuns kailis.

Chirurgas — vienintelis asmuo, nebūdžiamas už sužalojimą.

Cinikas — žmogus, pasakęs garsiai tai, apie ką kiti galvoja.

Ceļnotas — paskutinis vištos žodis laipei.

Ceremonijos — iškilmingas laiko galšinimas pagal iš anksto nustatytą scenarijų.

Charakteris — krautis, kurį jaunavedžiai vienas kitam parodo tik po vestuvių.

Cinikas — pirmos rūšies restorane užsisakęs tik kavos puodelį.

Citata — patogus argumentas, kuriuo nepatogu abejoti.

Chirurgas — vienintelis asmuo, nebūdžiamas už sužalojimą.

Cinikas — žmogus, pasakęs garsiai tai, apie ką kiti galvoja.

Ceļnotas — paskutinis vištos žodis laipei.

Ceremonijos — iškilmingas laiko galšinimas pagal iš anksto nustatytą scenarijų.

Charakteris — krautis, kurį jaunavedžiai vienas kitam parodo tik po vestuvių.

Cinikas — pirmos rūšies restorane užsisakęs tik kavos puodelį.

Citata — patogus argumentas, kuriuo nepatogu abejoti.

Chirurgas — vienintelis asmuo, nebūdžiamas už sužalojimą.

Cinikas — žmogus, pasakęs garsiai tai, apie ką kiti galvoja.

Ceļnotas — paskutinis vištos žodis laipei.

Ceremonijos — iškilmingas laiko galšinimas pagal iš anksto nustatytą scenarijų.

Charakteris — krautis, kurį jaunavedžiai vienas kitam parodo tik po vestuvių.

Cinikas — pirmos rūšies restorane užsisakęs tik kavos puodelį.

Citata — patogus argumentas, kuriuo nepatogu abejoti.

Chirurgas — vienintelis asmuo, nebūdžiamas už sužalojimą.

Cinikas — žmogus, pasakęs garsiai tai, apie ką kiti galvoja.

Ceļnotas — paskutinis vištos žodis laipei.

Ceremonijos — iškilmingas laiko galšinimas pagal iš anksto nustatytą scenarijų.

Charakteris — krautis, kurį jaunavedžiai vienas kitam parodo tik po vestuvių.

Cinikas — pirmos rūšies restorane užsisakęs tik kavos puodelį.

Citata — patogus argumentas, kuriuo nepatogu abejoti.

Chirurgas — vienintelis asmuo, nebūdžiamas už sužalojimą.

Cinikas — žmogus, pasakęs garsiai tai, apie ką kiti galvoja.

Ceļnotas — paskutinis vištos žodis laipei.

Ceremonijos — iškilmingas laiko galšinimas pagal iš anksto nustatytą scenarijų.

Charakteris — krautis, kurį jaunavedžiai vienas kitam parodo tik po vestuvių.

Cinikas — pirmos rūšies restorane užsisakęs tik kavos puodelį.

Citata — patogus argumentas, kuriuo nepatogu abejoti.

Chirurgas — vienintelis asmuo, nebūdžiamas už sužalojimą.

Cinikas — žmogus, pasakęs garsiai tai, apie ką kiti galvoja.

Ceļnotas — paskutinis vištos žodis laipei.

Ceremonijos — iškilmingas laiko galšinimas pagal iš anksto nustatytą scenarijų.

Gandas — žinia, sklindanti garso greičiu.

Demagogija — teigimas, kad angelas velnią aprūpina skysčiais.

Dekoracija — tikrovė, rodoma kitam.

Delčia — suliesėjusi pilnatis, besilaikanti dietos.

Duktė — mini sukle, makščiškė.

Dedikacija — atviras, pataikavimo aktas, tituliniam puslapyje.

Dieta — vienintelė priemonė, norint užsivilkti mergautinę sukle.

Diplomas — krapiykas, kuriuos žmonės šventinami į intelingumą.

Direktorius — atsakingas ne vien už savo nuodėmes.

Eksploatatorius — žentas, prageręs uošvienės pensiją.

Garantija — gaidys, pririštas prie laikrodžio žadintuvo.

Kuklumas — charakterio savybė, reikalaujanti daug reklaminių triukšmo, kol ją visi pastebi.

Kongresas — svarbus susirinkimas kito susirinkimo daliai nustatyti.

Laikas — kuinas, kurio nepa- raginsi botagu ir nesustabdysi.

Laikrodis — abejotino sąžin- gumo gaidžio talkininkas.

Lakštingala — primadona be kaprizų.

Loterija — pasako, kiek bū- tum laimėjęs, jei nebūtum pirkęs bilieto.

(bus daugiau)

— Išmintingas vyras yra toks, kurio du kartus pergalvoja prieš nieko nepasakojdamas savo žmo- nai.

Despotas — žmona, verčianti vyrą plauti grindis, televizijai ro- dant beisbolo rungtynes.

Dogmatikas — netikintis, kad pelija ne vien tik duona.

Donžuanas — žmogus, kurio širdies troškimai netelpa vienos santuokos rėmuose.

Dubleris — žemesnės kokybės pavaiduotojas.

Dvideidis — žmogus, sergantis už dvi besirungiančias komandas.

Dulcinėja — paveikslas sapnuose po penkiolikos santuokos metų.

Diskusijos — papildomas lai- kas nespėjusiems išsimegoti per paskaitą.

Gidas — žmona, vedanti iš vaikių vyrą namo ir atliekanti aiškinamąjį darbą.

Gyvenimas — mokykla, ku- rios negali nelankyti.

Garas — vanduo, praradęs sa- vitvardą.

Begėdis — laukiantis gražos iš

Barzda — velnio uodegos ga- las, perkeltas į garbingesnę vie- tą.

Begėdis — laukiantis gražos iš

Begėdis — laukiantis gražos iš

Begėdis — laukiantis gražos iš

Begėdis — laukiantis gražos iš

Begėdis — laukiantis gražos iš

Begėdis — laukiantis gražos iš

Begėdis — laukiantis gražos iš

Begėdis — laukiantis gražos iš

Begėdis — laukiantis gražos iš

Begėdis — laukiantis gražos iš

Begėdis — laukiantis gražos iš

Begėdis — laukiantis gražos iš

AUTOBIOGRAFINIAI DUOMENYS

“Užvis blogiausia, kad iš viso nemoku rašyti, nes rašau per dažnai, per ilgai, be plano, be sistemos ir be skonio, vis kažko- kius begalinius plepėjimus. Ir man nėra abejonės, kad kiekvie- nas grafomanas šiandien parašo drąsesnius, geresnius, logiškes- nius straipsnius. Ir man iki sal- dumo skaudu, kad to negalima rimtai užginčyti”.

Bronys Raila “Paguodoje”.

SIRGTI PAVOJINGA IR MIRUSIAM

“Sandara” rugsėjo 6 d. rašyda- ma apie gen. Abrams mirtį, pa- stebi. “Gydytojai tvirtina, kad ge- nerolo sveikata yra pavojingoje padėtyje. Jis mirė rugsėjo 2 d.”

IDOMI KNYGA

Akademikų skautų stovykloje dail. A. Tamošaitis pranešė, kad sekanti jo knyga bus realių anekdotų rinkinys ir vadinsis “Aukso altorėlis”. Žinomas ASS veikėjas, mokslininkas dr. To- mas Romekis tuoj jam pažadėjo savo garbės prenumeratą.

JEIGU AŠ BŪCIAU...

“Jeigu aš būčiau gyvulus, aš bėgiau per mišką. Ten būtų daug medžiotojų, kurie norėtų šaudyti į gyvulus. Aš norėčiau būti gyvulus, nes gyvuliai gali pasislėpti, o žmonės negali. Gy- vuliai neada tiek, kiek žmonės, ir jie neužima daug vietos. Jie gali labai greitai bėgti ir turi la- bai gražius kailius, vienas daly- kas, kuris man nepatinka, kad gyvuliai gali būti sušaudyti ir tada išnykti”.

Rasa Pliplytė

“Ateitis” nr. 4, 1974

BLAIVININKAS PROFESIONALAS

Šiais girtuoklysciu laikais rei- kia prisiminti ir blaivininkus, kurie nekuria draugų, bet šiaip jau dar vis stengiasi kovoti su įvairiais žmogaus linksmintojais ir priešais gėralais. Vytautė Zi- linskaitė savo feljetonų knygoje duoda vieno blaivininko paveik- lą, iš kurio matyti, kokie yra ga- na nemaži, uždaviniai blaivinin- ko profesionalo. Vytautė rašo.

— Kur tik viešėjau — nė la- šo į burną! Žiūrėt negaliu į tai smarvę. Todėl už stalo būdavau kaip žimis prie kelio, kaip kris- las visiems akys. Visi į mane dil- bakiuodavo, šaliniais tik varu verčiami sėdavo ir garsiai atsi- dusdavo, kai susiprasdavau anks- čiau išeiti... Į galą liovėsi bet kur kvietė.

— O dabar? Dabar, brolyčiai, kai tokiu, kaip aš, beliko vos saujelė, — pobūviai be mūsų sugrūva, vestuvės išyra, vardynos išvirsta į pagrabynas.

Kad ir šį vakar. Ateinu pavėla- ves į suaktyves. Sėduosi. Ne sė- duosi, o apynio koteliu įsiveju tarp dviejų drūtų viešnių. O sta- las platus, ilgas, laužtas — kaip aerodromo takas. Svečių — gyva- pekla. Visi šeiminkai reikalingi ir naudingi: profesorai, mės-

Taip komunistinė “šluota” vaizduoja tarybinį kupranugarį, pralindusį pro rakto skylutę.

Piešinyja J. Kaščūno

LAISKANESYS

Jurgutis ilgai negrįžta namo. Parėjusį motina klausia:

— Kur tu taip ilgai buvai?

— Aš žaidžiau laisokanešį. Išne- šioju visiem mūsų kaimynam tikrus laisokus.

— Tikrus! O kas tau juos da- vė?

— Jie gulėjo tavo spintelėje, perišti rausvu kaspinėliu.

— Sportą pravedė Vytautas Kli- rys. Tačiau jam nelabai sekėsi įtraukti žmones į žaidimus: jis dažnai gaudydavo ir nešiodavo merginas į tinklinio aikštę.

Vida Kazlauskaitė

VĖLIAVŲ KARŠTLIGE

Kanada turi savo bendrą — federalinę vėliavą — Klevo La- pa, provincijos — turi savas vė- liavas, daugelis įstaigų dar tebe- sikabina Karūnos (anglijos) vė- liavas. Ir dar to negana. Toron- to miestas sudaręs komitetą, kad pastarasis paruoštų specialiai To- rontui vėliavą. Dienr. “Daily Star” prie savo vedamojo tuo reikalu — siūlo Torontui šitokią vėliavą:

A FLAG FOR TORONTO?

spiegia abi drūtenės, mygdamos mane kaip sūrmiai.

Tur būt, paskutinioji atėjo! Zvimbimas, zyzimas kaip širšių lizde. Kas gyvas, pasiūpęs taure- lę, lipa man ant galvos, maldau- ja, reikalauja, kumščiuoja, žnai- bo. O viena daktarienė ant kelių parklumpa. Kojas man apkabi- na...

— Ir aš negeriu, ir aš! — ne- tveria pavydu kažkoks apsišaukė- lis. — Val! Val! — Ir šliūkštelį iš- butelio ant televizoriaus.

Šliūkštelį nešliūkštelį! Stalas jau dainuoja apie girtą žvirblį. Dainuoja ir klastingai į mane žiūri. Capt! — kažkas iš užpaka- lio jau plėšia man žiaunas kaip arkliai ir suverčia taurelę tiesiai į stemplę... ak, rupūžės! Pašoku kaip nuplikytas, čiaudau, ašaro- ju, strykčioju ant vienos kojos... Visi suspiegia, moterys šluoto- kvepiančiom nosinaitėm man smakrą, o kažkas raito anekdo- tų apie girtuoklį, gavusį galą nuo limonado...

— E, — susizgrimba vienas, — jau pusė antros!

— Tai pralėkė laikas! — ste- bisi kitas. — Čaibu!

— Užtat, kad idomia! — šeiminkas patenkintas šyp- ti.

Man išeinant, prišoka, apka- bina.

— Ačiū, Jonai, — bruka į ki- šenę cigaretes. Kad ne tu — su- kirmiję būtų! O šeštadienį prašo Zygai. Ten vestuvės.

— Aš Karklams pažadėjau, — ginuos. — Ten įkurtuvės.

— Jonai! Ar pablūdai! Nežu- dyk jaunų žmonių! Kur jie kita negeriantį gaus? Jonučiuk! Nuotakos tėvas tau... — Ir šnibžda į ausį kažką apie kelialapius.

Nusileidžiu. Kur nenusilei- s: jėga atvilkta. Tokie, kaip aš, gy- vas deficitas, už ungurį sunkiau nutveriami. Be mūsų gyvi sukir- mytų, jokia šneka, joks kontak- tas neužsimegtų. O be kontakto — šnipštas iš pobūvio.

L. SVALKUS

POETAİ

Mes apgiedam mėnesienas, liūdesį ir viltį. O širdy slapta kiekvienas trokštame iškilti.

Posmų kaip skiedrų pritašom, kad laurų vainiką mums uždėtų, atspirašant, aplink visą plikę.

Rezgiam painų eilių tinklą, kad, padėjus šaukštą, pastatytų mums paminklą tartum bokštą aukštą.

Ir ant jo kad užrašytų: “Išlis čia poetas, daug pastatęs saulėn tiltų ir visiems girdėtas”.

O į laikraštį įdėtų ilgą reportažą, kad tokių šaunių poetų žemėj baltai maža.

Ir nebuvo grafomanas, kaip jų visas šimtas.

Rašė jaunas, rašė senas, verdamas ir rimtas.

Jam žirgai už kluonų juokės, o smilgelės verkė. Tik spaudoj kažkoks apuokas jo kūrybą smerkė.

Mums poetas vargo klony sklaidė rūką tirštą. Būt nunešęs net Brazdžionį, bet pradildė pirštą...

MEDŽIOTOJAS

Medžiotojas su pilna apranga sutinka savo bičiulį:

— Kur tu? Medžioklės sezonas jau seniai baigėsi!

— Tyliau, mano žmona apie tai dar nieko nežino.